

BLAŽOVICE A BITVA U SLAVKOVA

1805-2005

BLAŽOVICE

A BITVA U SLAVKOVA

2005

Vydal Obecní úřad Blažovice

PODĚKOVÁNÍ:

Obec Blažovice děkuje kronikářce paní Radmile Tužínové za přípravu a zpracování materiálu pro sborník.

ÚVODNÍ SLOVO

Dvousté výročí bitvy u Slavkova, které si připomínáme, nemohou Blažovice přejít bez povšimnutí. Důvodů je více. Výsledek bitvy ovlivnil dějiny Evropy. Obdiv si zaslouží Napoleonova vojenská taktika. Především se však bitva dotkla nás a našich předků tím, že probíhala na území Blažovic. Tento poslední aspekt vždy formoval náš pohled bitvu. Vždy jsme ji vnímali jako velké utrpení našich předků. Utrpení spojené s bitvou, jejími následky v podobě hladu, nemoci, umírání a hrůzami, se setkávali při pohřbívání padlých vojáků. Na katastru Blažovic dodnes existují hromadné hroby vojáků a koní. Na těchto místech ještě po sto letech od bitvy rostla tráva i obilí bujněji, porost měl sytější zeleň. Zástupným symbolem těchto neoznačených hrobů se stal památník Mohyla míru, stojící na nejvyšší bitevní kótě, v místech viditelných z blízka i z daleka, který nabádá nás domácí i návštěvníky k zamyšlení. V tomto duchu jsme připravovali sborník, který vám předkládáme.

Po přečtení této skromné brožury bychom případnému návštěvníkovi měli vysvětlit, kdo a proti komu bojoval, jaké k tomu měl motivy, proč vlastně bitva proběhla právě zde. Také bychom měli být schopni vzít na sebe roli průvodce po důležitých místech spojených s bitvou-

V obci je dlouhou dobu vedena kronika. Využili jsme této příležitosti a průběh bitvy a její bezprostřední souvislosti jsme převzali z ní. Většinou jsme zachovali přesné znění, tak jak zaznamenal události kronikář Pavel Štěpánek v průběhu minulého století. Kapitoly o bitvě jsou posbírány z vyprávění, která se předával z generace na generaci a z literatury. Proto je možné, že se kronikář dopustil některých nepřesností.

Jsme si vědomi toho, že v bitvě umírali především řadoví vojáci. Ale ke Slavkovu je přivedli jejich panovníci. Proto předkládáme stručné životopisy tří hlavních protagonistů bitvy.

Kapitola o ztrátách a utrpení je vlastně kapitolou o dopadech tzv. vojenské slávy. Zbavuje života, zanechává opuštěné rodiny, zpusťšený kraj, zbídačené hospodářství.

Pro úplnost tématu jsme zařadili kapitolu o nálezech z bitvy a nálezci panu Antonínu Dvořáčkovi, třebaže jeho dílo bude tématem připravované výstavy. Stručně jsme pojali informace o Mohyle míru a jejím tvůrci profesoru Slovákovi. V příloze naleznete rovněž další informace, například o pamětních deskách ve zvonici.

Redakční tým

HISTORIE

VZDÁLENÁ MINULOST

Zapátrejme v historii, před dny Francouzské revoluce, a připomeňme si sled událostí doby, abychom snáze chápali jejich souvislosti.

Vraťme se do první poloviny 17. století. V Evropě vládl neklid a neutěšené poměry. Vlivem takzvané třicetileté války byly jednotlivé země sužovány hladem, nemocemi, neustálými nájezdy vojenských oddílů a vzájemnými potyčkami zneprátelených armád. Jednalo se celou řadu válečných střetnutí, vyvolaných náboženskými, dynastickými, případně diplomatickými příčinami, které spolu někdy více, jindy méně souvisely. Do válečných konfliktů bylo postupně vtaženo Rakousko (s českými zeměmi), Dánsko, Švédsko, Holandsko, Francie, Prusko. Postupně s v Evropě vyčerpaly lidské i materiální síly, a proto se jednotliví aktéři snažili konflikt ukončit. To se podařilo podepsáním Vestfálského míru v roce 1648. Třicetiletá válka byla ukončena, došlo k novému rozdělení Evropy. Bylo oslabeno postavení císaře Svaté říše římské, Francie výrazně posílila svoje mocenské postavení.

V 17. a 18. století stáli v čele států panovníci, kteří soustřeďovali v rukou veškerou moc, a také šlechta měla velké výsady.

Ve čtyřicátých letech 18. století vzniká a postupně sílí filozofický směr, tzv. osvícenectví. Nastal pokrok ve vědách i technice. Immanuel Kant, německý filosof, říká: „Osvícenectví osvobodilo člověka z poručnictví, jež na sebe uvalil..., tj. neschopnosti užívat vlastního rozumu...“ Ideály osvícenců vyjadřují slova: rovnost, svoboda a přirozené právo.

Přestože mnozí osvícenští filozofové byli Francouzi, absolutistický režim ve Francii zůstal beze změn. Neomezená moc francouzských králů a privilegovaných vrstev vedla k velké sociální nerovnosti a vyvrcholením byla Velká francouzská revoluce.

V roce 1787 byla francouzská státní pokladna prázdná, poměry neutěšené. Bylo svoláno shromáždění notáblů (nejvýznamnějších feudálů) a nejvyššího soudního dvora (parlamentu), na kterém měly být upraveny finance. Návrh byl však smeten ze stolu. Po roce byla odmítnuta daňová reforma. Král Ludvík XVI byl nucen svolat generální stavy. Ty se sešly 5. května 1789 ve Versailles. Po dlouhých debatách, které k ničemu nevedly se zástupci třetího stavu prohlásili „Národním shromážděním“. Král povolal vojsko a propustil ministra financí, který byl velmi oblíbený.

Občané, rozezlení těmito událostmi 14. července 1789 dobyli vězení Bastilu. Král opět povolal ministra financí do úřadu, generální stavy zasedly a pokračovaly v reformách.

Dne 27. srpna 1789 byla přijata „Deklarace lidských a občanských práv“ a zrušen starý feudální řád. Ústavodárné shromáždění připravovalo ústavu, která vstoupila v platnost 3. 9. 1791. Francie se stala konstituční monarchií. Král přísahal na ústavu 14. 9. 1791.

1. 10. 1791 je Ústavodárné shromáždění vystřídáno Zákonodárným shromážděním.

Poměry se radikalizovaly, byl zabavován majetek šlechty a nepohodlní jedinci končí životy pod gilotinou. Král se s rodinou (1791) snažil uprchnout ze země, byli však poznáni a zatčeni.

10. 8. 1792 pařížský lid zaútočil na Tuillerie (sídlo králů). Zákonodárné shromáždění prohlásilo krále za sesazeného a vypsalo nové volby.

Národní konvent, který vzešel z voleb svým prvním rozhodnutím zrušil monarchii a 21. 9. 1792 vyhlásil republiku.

Na ochranu krále vystupuje Prusko a Rakousko, ale jejich vojska jsou u Valmy poražena, král Ludvík XVI je obžalován z velezrady a 21. ledna 1793 popraven. Rovněž tak královna Marie Antoinetta. Francie se postupně dostává do válečných konfliktů s většinou států západní Evropy.

23. 9. 1795 přijal Národní konvent novou ústavu francouzské republiky. Moc ve státě byla svěřena do rukou pěti direktorů.

Dne 5. října 1795 Národní garda, rojalisté i šlechta se pokusili vystoupit proti nové ústavě, ale jejich shromáždění bylo rozehnáno dělostřelectvem, kterému velel mladý důstojník, Napoleon Bonaparte. Jeho cesta k moci byla otevřená. Vedla až k převratu z 18. brumairu VIII. Roku republiky (19. 11. 1799), který znamenal konec direktoria. Napoleon zrušil ústavu z roku 1795 a dal se jmenovat jedním z konzulů. Nová ústava byla přijata roku 1799 a ukončila revoluci.

CESTA NAPOLEONA KE SLAVKOVU

Napoleon ve funkci konzula měl již jen krok ke korunovaci a prohlášení se císařem Francouzů. Svou moc opíralo bankéře, obchodníky a další podnikatele. Hlavní oporou Napoleona byla jeho armáda. Francie byla moderním státem s možností podnikání a ovládla i zámořská teritoria.

Roku 1800 rozbil Napoleon tzv. Druhou koalici, ale již v únoru 1807 uzavřel s Rakušany mír v Lunévillu. Roku 1802 jednals Anglií a podepsal mír v Amiensu. Krátkého mírového období využil Napoleon ke zvelebení země po stránce materiální i kulturní a k modernizaci armády. Mír z Amiensu však nebyl dodržován a Napoleon se chystal s armádou přelout kanál La Manche. Anglie našla spojence v ruském caru Alexandrovi, který se rychle orientoval protifrancouzsky a nabádal k tomu také Rakousko.

Rakousko v té době mělo hospodářské potíže a císaři Františkovi II. se do války nechtělo. Na jeho dvoře však byla silná skupina, která podporovala spojenectví s Ruskem

Roku 1804 mělo Rusko 180 000 mužů ve zbrani, Rakousko chtělo vypomoci 90 000 muži.

Francie a Anglie byly od roku 1803 ve válečném stavu, ale k otevřenému boji nedošlo. Francouzi jen obsadili Hannoversko, které v té době patřilo Anglii. Francouzská vojska byla soustředěna v boulogneském táboře a čekala nalodění, aby mohla přelout La Manche. Rusko chtělo otevřený konflikt s Francií, což vyhovovalo i Anglii, ale Rakousko stále váhalo. Nakonec byla 6. listopadu 1804 uzavřena mezi Ruskem a Rakouskem tajná obranná smlouva.

Ve Francii se připravovala korunovace Napoleona na císaře. Došlo k ní 2. prosince 1804, tedy přesně rok před památnou slavkovskou bitvou.

Dne 11. dubna 1805 byla v Petrohradě podepsána smlouva o alianci mezi Anglií a Ruskem. Rakousko i nadále se spojenectvím váhalo.

Když se 26. května 1805 nechal Napoleon korunovat na italského krále, Rakousko bylo tímto krokem ohromeno a definitivně se rozhodlo pro válku. Dne 28. července 1805 přistoupilo ke Třetí alianci.

Napoleon se rozhodl, že Rakousko napadne a předpokládal obsazení Vídně začátkem listopadu 1805. Uzavřel dohodu s Bavorskem, kterému slíbil, že zachová celistvost země, a ještě rozšíří její hranice. Za to měli Bavoři postavit armádu o síle 20 000 mužů. Prisku Napoleon sliboval Hannoversko, jestliže na oplátku vtrhne do Čech a zdrží tam rakouská vojska. Prusko nabídku nepřijalo.

Rakousko 8. září 1805 překročilo svoji západní hranici na Innu, vkročilo do Bavorska a požádalo jej o spojenectví. Bavoři však dodrželi slib daný Napoleonovi.

Když se Napoleon dověděl o pohybu rakouských vojsk, vzdal se naděje na pokoření Anglie, nechal 27. srpna 1805 zrušit tábor v boulogneském lese a zamířil rychlým pochodem na Bavorsko. Došlo k boji o čas a vyvstalo několik otázek. Dostihne generál Mack, který velel rakouské armádě, hranice Francie nebo se podaří Napoleonovi vojska od svých hranic

přesunout na cizí území? Podaří se porazit rakouská vojska před příchodem ruských jednotek? A bude to dříve, než se váhavé Prusko vysloví pro Třetí alianci?

Rakouská vojska prošla Bavorskem a dorazila k Dunaji. Linie rakouských vojsk sahala od Ingolstadtu až k Bodamskému jezeru. Jádru armády se opevnilo v Ulmu. Generál Mack chtěl Francouze zdržet u této pevnosti. Věřil, že mu přijdou na pomoc ruské posily. Napoleonovi se však podařilo odříznout generála Macka od ústupových cest, uzavřít ho do pevnosti a 20. října donutit ke kapitulaci.

Mack odevzdal zbraně, koně, vojáci byli zajati a odvedeni do Francie. Důstojníci byli propuštěni, ale nesměli bojovat proti Napoleonovi.

Zpráva o porážce u Ulmu zastihla ruského generála Kutuzova u Branau na Innu, kam dospěl rychlými pochody přes Moravu. Zatímco jeho zadní voje byly ještě na Moravě, přední voje byly ohroženy francouzskou přesilou. Kutuzov tedy provedl ústup na Moravu ke Znojmu. Došlo k několika menším bitvám, které měly Kutuzovovi zabránit v ústupu.

Dne 14. listopadu 1805 se Napoleon, provázen svojí osobní gardou a Muratovým jezdectvem, ubytoval ve vídeňském Schönbrunnu.

Vojska rusko-rakouská ustupovala přes Znojmo, Pohořelice, Rajhrad Židlochovice, Měnin a Šlapanice k Vyškovu, kde se krátce zastavila. Ruská armáda uklidila Brno a ustupovala k Olšanům u Prostějova. Car Alexandr i císař František I. se ubytovali v Olomouci.

Napoleon spojenecká vojska sledoval a 19. listopadu obsadil Brno. Bylo třeba donutit spojence k bitvě, než se na jejich stranu dostaví další posily. Kutuzov naopak chtěl bitvu oddálit. Car Alexandr však toužil po vítězství a slávě, chtěl porazit nejobávanější armádu v Evropě.

Napoleon předstíral slabšího, a dokonce vysílal své lidi, aby jeho nepřipravenost a slabost rozhlašovali v nepřátelském ležení. Měl zájem, aby co nejdříve došlo ke střetu.

VYPRÁVĚNÍ Z KRONIKY

I. NÁSTUP VOJSK PROTI NAPOLEONOVÍ ROKU 1804–1805

Dne 11. dubna 1805 byla uzavřena mezi Anglií a Ruskem spojenecká smlouva, k níž 7. července 1805 přistoupilo i Rakousko. Byla tak vytvořena koalice namířená proti Napoleonově Francii. Dne 24. srpna onoho roku 1805 započala ihned činnost tím, že dne 24. srpna onoho roku 1805 vypovědělo jí (Francii) Rakousko válku. Po bok Rakouska se smlouvou postavili i jeho dva spojenci. Z nich Anglie poutala loďstvo francouzské. Pozemní armádu zatím nepostavila. Tím mohla být Napoleonova armáda rozdělena jen na dvě části. Jednu vedl železný maršál Massena do Lombardie. Druhá pod Napoleonem Bonapartem postupovala rychle nejkratším směrem, jižním Německem na Vídeň.

Proti Napoleonovi takto jižním Německem postupujícímu stálo předsunuté rakouské vojsko u bavorské pevnosti Ulmu na Dunaji. Velel mu rakouský polní maršálek Karl Mack von Leiberich. V týlu této předsunuté vojenské skupiny formovala se zatím v Horních Rakousích na řece Innu druhá armáda, která byla však složena nejen z vojska rakouského, nýbrž i ruského. Napoleon rychlými pochody obratně a lstivě vojsko rakouské u Ulmu obklíčil a zamezil mu tak ústup k oné armádě na Innu.

Po jednohodinové střelbě se obklíčený Mack 20. října s pevností ulmskou a 25 000 muži Francouzům vydal. Z jeho armády se zachránilo jen několik málo švadron jízdy. Tak měl Napoleon Bonaparte před sebou volné pole až do Horních Rakous, kde ona armáda rakousko-ruská, proti němu formována, dosáhla zatím síly 70 000 mužů, ze kterých bylo přibližně 30 000 Rusů. Rakušané sem přišli z různých míst monarchie, které vládl císař František I. Rusové přitáhli ze své daleké rozsáhlé vlasti k Olomouci, která byla tehdy pevností a odtud pochodovali přes Moravu do Rakous naším krajem. Středem těchto pochodů byla státní silnice Olomouc–Brno.

* * *

Začalo to přípisem ze dne 14. září 1805, kterým moravské zemské gubernium oznamovalo, že Moravou potáhne proti Napoleonovi ruské vojsko. Bude pochodovati sedmi kolonami. Jedna po druhé půjde postupně vždy touže cestou s odstupem dvou dnů. Vyjdou od Olomouce, zastávka prvního dne bude v Kroměříži, druhého dne ve Vyškově třetího dne v Brně, kde bude čtvrtého dne odpočinek. Pátého dne dosáhnou kolony Pohořelic, šestého dne okolí Borotic a Lechovic u Znojma. Sedmého dne překročí rakousko – moravskou hranici. První kolona přijde tak do Kroměříže 30 září, druhá 2. října atd. až sedmá, která však bude pouze doplňovacím detachementem, přitáhne tam 12. října, takže tato poslední kolona opustí Moravu dne 19. října. Každá z prvních šesti bude po 9 800 mužích.

Současně s tímto přípisem moravského gubernia byli jmenováni i ubytovací komisaři pro tyto stanice, a sice pro Vyškov Turnovský, pro Brno baron z Rhodenů, pro Pohořelice Ulrich. Každému z nich příslušel titul „Stationskomisar der Rusiích – kaiserlichen Turpen“. Později jim byl přidělen ku pomoci pro Vyškov syndikus Bayer a vrchnostenský obročí

Polzer, pro Brno vrchní starobrněnského panství Sedláček a pro Pohořelice židlochovický důchodní Polzer.

Do okolí těchto měst mělo být umístěno takto pochodující vojsko do vzdálenosti jedné míle, tj. 7,4 km a mělo být ubytováno dle možnosti v budovách po 10 až 15 mužích, což vše sledovalo udržovati tu největší disciplínu a zejména zameziti vypuknutí ohňů, které v oné době při doškových střeších byly i v hlubokém míru a klidu dosti časté. Dále bylo v předpisech stanoveno, že kdyby část vojska musela tábořiti ve volném prostranství, tedy v polích, mělo být připraveno dosti slámy a palivového dřeva. Současně bylo stanoveno, kolik přísluší na muže a noc. Ubytování v budovách se nazývalo v německých přípisech Kartoninmug, přenocování na polích Kampirung.

* * *

Pro vojsko mělo být kromě toho v oněch místech připraveno vždy dostatečné množství potravin a nápojů, pro koně oves a sena, což byla tak zvaná furáž. Velkostatky kolem těchto táborových míst rozložené měly rychlým omlatem včas potřebné připravit. Tehdy se totiž mlátilo cepy po celý rok – ode žní do žní. V obcích, kde bylo vojsko ubytováno, měl být přítomen vrchnostenský úředník k udržování pořádku a příslušní rychtáři vždy měli při zásobování a ubytování spolupůsobiti. Po celou dobu měli se zdržovati v obecních úředních místnostech.

Výslovně bylo v onom přípise podotčeno, že veškeré tyto dodávky budou placeny běžnou rakouskou mincí a že to nebudou rekvisice.

Na vysvětlenou nutno uvést. V roce 1805 byl vojenský trén jen zcela nepatrný. Vozatajstvo bylo budováno až po tomto roce. Význačnější přísun potravin pro vojsko a furáže pro koně tehdy početné kavalerie, pro nedokonalost dopravních prostředků – železnice tehdy ještě možným nebyl. Vojsko bylo tak odkázáno na kraj, v němž se nacházelo. Potřeby, které odebralo obyvatelstvu ve státě vlastním nebo spráteným, byly hotově placeny. V nepřátelské zemi si je však vymáhalo neplacenými a nehrazenými rekvizicemi. Vojsko ruské Moravou roku 1805 pochodující mělo výslovné postavení vojska přátelského – spojeneckého, tak jako kdyby bylo ve vlastní zemi. Již ona koaliční smlouva mezi Rakouskem a Ruskem z 9. srpna 1805 stanovila, že Rakousko převezme péči se zásobováním ruských vojenských jednotek oproti mezistátnímu vyúčtování a tříměsíčnímu zaplacení. Stanovil tak výslovně I. a V. odstavec této smlouvy.

Jak vidno, bylo vykonáno vše s největší péčí, aby chod zásobování byl bezvadný a klidný. Z archivních listin lenního statku šlapanického, k němuž náležela část Šlapanic a rovněž tak malá část Jiříkovic, lze zjistiti zřetelně a jasně, že zásobování pochodujícího ruského vojska, tak pečlivě připravované, proběhlo skutečně bezvadně a bez jediné stížnosti obyvatelstva. V listinách z oné doby onoho archivu tamního statku nelze najíti připomínku neb zápis jedné nezaplacené vojenské účtenky. Je tomu tak i přes to, že bylo nutno nepředvídaně, po dohodě se zástupcem moravského presidia s ruským generálem Essenem, ustájeti v našem kraji na tomto pochodu onemocnělé koně ruské armády, a to 200 ve Šlapanicích, 200 v Líšni a 80 ve Slatině. Šlapaničtí žádali přitom, aby seno, které pro tyto koně dodali, bylo jim odepsáno z jejich úhrnné předepsané povinné dodávky.

Tyto povinné dodávky se týkaly zejména dřeva, sena, slámy (dle všeho měla ruská armáda koní velmi mnoho), chleba a masa. Dle toho to bylo zapsáno, že bylo rekvírováno později armádou francouzskou, tedy co zde po ruském nástupu na Inn a ústupu odtud zbylo, nepřekročil tento předpis dodávek daleko hranice únosnosti, což bylo zajisté tím spíše možné, že místo oněch sedmi vojenských kolon pochodovala naším krajem z důvodů mě neznámých, jen pět, což je patrné i na tom, že na Innu stálo, jak již bylo zapsáno jen 30 000 ruských vojáků, různých zajisté zbraní.

Těchto 30 000 Rusů a 40 000 Rakušanů stálo tam po kapitulaci Mackově u Ulmu přímo proti postupující armádě Napoleonově. Ten počítal s tím, že se budou snažiti s ním svést bitvu, aby zabránili proniknutí do hlavního města rakouské monarchie – Vídně. Toho času jmenovaný velitel spojenecké armády rusko rakouské, rozvážný a schopný ruský generál Kutuzov, však správně odhadnul a usoudil, že je proti Francouzům početně vojensky příliš slabý, a volil proto vydati Vídeň a couvnouti na Moravu, kde se chtěl spojit s druhou ruskou armádou sem pochodující. Spojenecké vojsko rakousko – ruské ustupovalo tak od řeky Innu Rakouskem a přes Moravu táhlo opět onou cestou, kterou na Inn ruské kolony nedávno dospěly. Ustupovalo tak tedy přes Pohořelice, Brno, Vyškov, tedy naším krajem. V zájmu nerušeného ústupu bylo však nutno zdržeti zle dotírající vojsko francouzské, což se podařilo 6 000 Rusům pod hrdinným generálem Bagrationem v krvavé bitvě v Dolních Rakousích u Schöngrabenu nedaleko Hollabrunnu.

Vojsko rakousko-ruské dospělo, tak až k olomoucké pevnosti a rozložilo se kolem Olšan u Prostějova a silnice Olomouc–Brno. Svým předvojem sahalo až k Prostějovu. Francouzské vojsko za touto armádou postupující se rozložilo od Brna až k Vyškovu a Dědicím.

* * *

V té době, v druhé polovině listopadu 1805, se blažovský broďák pokryl ledem. Byla to onoho roku první klouzačka, která brzy vylákala na tento rybník (rozuměti zadní), který byl ještě v oné době přibližně 6 ½ měrice veliký, blažovské chlapce.

A tu když se tak klouzali a bezstarostně veselili, kde se vzal tu se vzal na břehu se objevil francouzský lehký jezdec šašér. Rozhlédl se pátravě na všechny strany a než se kluci nadáli a z úžasu a leku vzpamatovali, otočil koně a v prudkém trysku zmizel. Šebestián Kubínek, tehdy šestiletý chlapec z domu č. 30, přiběhl domů pln vzrušení a strachu, podobně jako asi ostatní na rybníku s ním se klouzající chlapci a volal již od domovních vrat, že k broďáku přijel jezdec a že se podobal smrti, nebyla-li to snad smrt sama.

Bylo to dle všeho někdy těsně po 19. listopadu. Toho dne vjeli totiž do Brna přední francouzské hlídky a po druhé hodině odpolední je následoval princ Murat se dvěma regimenty kyrasýrů, které pronásledovaly rakouské kyrysníky Latourovi, jež tvořili zadní voj ustupující armády rakousko-ruské. Den na to, 20. listopadu 1805, byl dirigován armádní sbor Soultův od Mikulova k Brnu, odtud pak na východ k státní silnici, na kterou vpochoval do prostoru mezi Holubicemi a Slavkovem. Onen šašér na lehkém koni byl asi částí jeho předsunutého jezdeckého průzkumu. Šašér z tohoto oddílu, v huňaté medvědice, s červenými nárameníky, byl pro náš kraj předzvěstí strastiplných dnů a utrpení...!

II. BLAŽOVICE ZA BITVY U SLAVKOVA

Do armády rakousko-ruské v předpolí olomoucké pevnosti přibyl car se svojí družinou. Vojsko spojenecké, většinou po polích v chladné podzimní době rozložené, trpělo nedostatkem zásobování a tu car tehdy sedmadvacetiletý nechal se strhnout některými členy své družiny z iniciativy náčelníka generálního štábu rakouského polního maršálka Weyrothera k nerozvážnosti: nevyčkali dalších posil, zejména z Ruska sem postupujících a chtěli svést s Napoleonem bitvu. Výstražného hlasu generála Kutuzova a ministra Čartoryjského bráno nebylo.

A tak před spojeneckou armádou rakousko-ruskou postupující k bitvě couvl Napoleon s přední předsunutou částí vojska do našeho kraje a v neděli dne 1. prosince 1805 se šikovala kol Blažovic na straně jedné armáda francouzská – 74 000 mužů, z toho 11 000 jezdců, vedená Napoleonem a na straně druhé spojenecká rakousko-ruská – 85 000 mužů, z toho 15 000 jezdců, za přítomnosti rakouského císaře Františka I. A ruského cara Alexandra I. Francouzské vojsko těsně před bitvou vzrostlo, neboť Napoleon sem v té době narychlo stáhl i ono vojsko, jež měl předtím rozložené z vojensko strategických důvodů, zejména ale z ohledů zásobovacích, až u Jihlavy, Mikulova ba i Bratislavy a Vídně, čímž dosáhla jeho armáda síly, se kterou spojenci při svém, ne dosti dokonalém průzkumu nepočítali.

*

Vojsko francouzské bylo rozloženo na pravém břehu velatického a Zlatého potoka a zasahovalo více nebo méně Tvarožnou, Jiříkovice, Ponětovice, Kobylnice, Sokolnice, Telnici a opíralo se svým pravým křídlem o západní prostor kolem žatčanského rybníka. Armáda rakousko-ruská se táhla od Pozořic kolem pozorské pošty přes Kruh a Holubice, dále šla po výšinách na východ nad holubickým mlýnem (valchou) a odtud neopouštějíc navýšená místa, se táhla a stáčela na Křenovice a na blažovské Staré vinohrady, odkud vedla na Pratecký kopec a odtud k Újezdu, pod nímž se opřela rakouskou jízdou o říčku Litavu a o východní břeh žatčanského rybníka.

*

Veškeré zde jmenované obce byly jednou nebo druhou armádou obsazeny, jen Blažovice stály uprostřed nich vojskem neobsazené.

V noci z 1. na 2. prosince plály obzory kolem Blažovic mohutnými rudými ohni obou armád rozložených po polích, oranicích a úhorech, ve dvou proti sobě stojících přibližně 12 kilometrů dlouhých pásech. Rudý odlesk plamenů barvil oblohu pokrytou mraky, za něž již z večera zašel měsíc. Tmavá, polními ohni prosvětlená noc, s občasnou vzdálenou střelbou od jihu a ojedinělými blízkými výstřely, někdy i voláním až do blízkosti Blažovic předsunutých stráží, se vlekla do nekonečna, v němž se člověk cítil bezmocným, opuštěným, ztraceným.

Bylo už hodně, hodně po půlnoci, když náhle do jižního konce Blažovic, Svárova, vjeli rakouští kyrysníci. Vpředu jeden, pak dva neb tři, za nimi skupina větší; průvod uzavíralo v nevelké vzdálenosti opět několik jezdců. V temnu nočním, do něhož padla zatím hustá mlha, prozářeným ohni, prosvítaly noci ztemnělé jejich bílé pláště. Kyrysníci jeli dědinou krok za krokem, zvolna, neustále v onom pořadí a odstupu a bylo viděti, jak každý

z nich míří pistolí v pravé a pistolí v levé ruce do oken jedné i druhé strany ulice neširokého našeho návsi. To zajisté pro případ, že by v některém domě byl skryt nepřítel, který by začal střílet. Jeden v onom četném houfu volal silným hlasem:

„Lidé, schovávejte se do panských sklepů a stavení, bude tady velká patálie! Lidé, schovávejte se do panských sklepů a stavení, bude tady velká patálie!“

A tak tento varovný hlas s úderem kopyt zněly ztichlou dědinou od jednoho jejího konce k druhému, jímž kyrysníci zatím vyjeli. V té době vyděšené obyvatelstvo kvapilo ze všech čtyřiašedesáti vetchých, dochem krytých domů, domků a chaloupek k masivním budovám dvora a k prostornému vrchnostenskému sklepů.

Netrval pak dlouho a na Svárov vjeli opět rakouští kyrysníci. Silnice tu přirozeně tehdy ještě nebyla a náves tvořila nehluboký úvoz. Sjeli sem z území Starých vinohradů, kde směrem ke Křenovicím a Hostěrádkám až k cestě Křenovice-Prace stálo 6 000 ruských husarů, hulánů a dragounů, jakož i rakouských kyrysníků.

Kyrysaři zaplnili naši náves celou, takže obyvatelé z domu popisného čísla 1, tehdy to byla rodina MICHALA Kubínka, kteří se svým útekem do vrchnostenských dvorských budov opozdili, byli nuceni se prodírat mezi jejich koňmi, popřípadě museli místem i pod nimi podlézt.

Pomalu začalo svítati. Kyrysníci na Svárově stáli dosud u svých koní připraveni, v bílých pláštích, na prdou matné pláty kyrysů, na hlavách přilby s klofcem dopředu stočeným, každý karabinu a těžký jezdecký palaš, u sedla dvě pistole...

Náhle však nasedli a všech tisíc jezdců, odtud ze Svárova až téměř k Hostěrádkám, se hnulo. Jejich dvě mohutné kolony pod Liechtensteinem najížděly tak přes naše Spalovska, Strélas a Úzké – ponechávající Blažovice stranou – na Hřezky a ke Kruhu. Odtud se před nimi k západu, tedy k Brnu, rozprostírala do šířky a dálky rovina k Jiřkovovicím. Západní kolonu tvořila ruská jízda pod Marovem, východní rakouská pod Hohenlohem.

To bylo již v době, kdy noční mlha odpadla a Napoleonovi dlícímu na Žuráni se objevilo nad siluetou Fitral, Hřezků a Starých vinohradů ono známé krvavé slunce slavkovské, na které prý po celý svůj život často vzpomínal.

V chladném, ale již jasném zimním ránu bylo viděti, že i na západ od cesty ke Tvarožné, tedy nedaleko najíždějících kolon rakouské a ruské kavalerie se šikuje francouzská jízda. Zdá se, že nepatrná vzdálenost, jistě ne více než jeden a půl kilometru, zlákala ruského generála Essena k bravurnímu útoku s jeho plukem ještě před rozvinutím a útokem celku. Pět set jeho ruských hulánů se náhle od kolony ke Kruhu najíždějící oddělilo a nepochybně nad a pod blažovsko-tvaroženskými hraničkami přejelo tryskem rovinou polí. Když však jejich pádící vyrovnané od uniforem tmavomodré řady se přenesly přes tvaroženskou cestu, tu blízko nich již stojící lehká francouzská jízda Kellermanova náhle mezerami za ní stojící pěší divize Caffareliho pocouvla a Essenovi huláni se ocitli ve strašné palbě pušek a dělových kartáčů francouzské přesily. V několika málo minutách bylo tak smeteno přes čtyři sta hulánů. Jejich velitel Essen padl s nimi. Bylo to, domnívám se, na západ a nedaleko současné silnice ke Tvarožné nad hraničkami, tam, kde sto roků, ještě v letech 1900, označovalo několik, vždy více desítek metrů velkých ploch bujnějším sytě zeleným porostem rozsáhlé hromadné hroby, nejenom ovšem vojáků, ale nepochybně i jejich koní.

V době, kdy prchaly odtud zbytky nádherného ruského hulánského pluku Essenova, sjížděla z Hřezků v tato místa k boji rozvinutá kolona necelých již čtyř tisíc ruských husarů a dragounů. Každý pluk na koních stejné barvy. Ten na vranících, ten na hnědácích, onen na plavých. Dragouni ve vysokých čírkách a tmavozelených uniformách, husaři v oranžově rudých dolmanech a kožiších.

Jejich klus, jak byli francouzské jízdy v dostřelu, se změnil v trysk a pak za halasného zvuku útočných signálů polnic třeskly z jezdeckých karabin a pistolí výstřely a jejich prach a dým zahalil tmavozelené a oranžové jezdce ruské a modré francouzské nesoucí na ramenou červené epolety. Smísili se v houf, v chumel z divoce se vzpínajících koní a z jezdců různých uniforem.

Dým střelného prachu pak zvolna opadal. To bojovali tu již na několika desítkách měřicích skupiny dvou, pěti, desíti neb i více jezdců. Těžké jezdecké palaše se křížily v obraně a blýskaly se v širokém rozmachu neb v prudkém výpadu...

*

Rakouští kyrysníci pod Hohenlohem, kteří zůstali zatím v Kruhu, byli v té době již odvoláni do ohroženého prostoru Starých vinohradů, odtud směrem k Blažovicím, zatímco v Blažovicích po odchodu oněch kyrysarů ze Svárova zaujaly obranná místa jeden ruský myslivecký gardový prapor a později ještě jeden prapor Semenovského pluku. Byly vyzbrojeny a doplněny několika děly.

Na všech těchto třech úsecích: u tvaroženské silnice, v obci a na Starých vinohradech obrátil sebevětší hrdinství vniveč omyl válečných dispozic počítajících s tím, že francouzská armáda je příliš slabá a že je tím odsouzena jen k obraně, zatímco Napoleon koncentroval velké síly v okolí Žuráně a podnikl jimi mocný, neočekávaný útok na poměrně krátký úsek středu vojska spojeneckého. Armáda rakousko-ruská, snažící se obejít pravé křídlo francouzské, byla tím uvedena v nepořádek a zmatek, a tak byl porážen jeden její úsek za druhým. Válečný plán byl vypracován rakouským polním maršálem Weyrothemrem, jemuž car Alexandr věnoval nezaslouženou důvěru, oslabiv tím vliv svého velmi schopného generála Kutuzova. Kromě toho projevila se zde jistě známá odvěká slabost a nedostatky politických státních koalic a jejich armád.

*

Tak ruská jízda sice tvaroženská pole, ony svahy k Blažovicím u tvaroženské cesty opanovala, ale zásahem dalších francouzských sil pěších, kavalerie i artilerie musela ustoupiti. Ustupující pádili odtud přes blažovská pole – Díly, k hřívám koní sklonění, při čemž běda, jestli včas nebyl zpozorován napříč táhnoucí, v cestě stojící, z této strany málo patrný cca 150 m dlouhý úvoz před Kruhem. Byl tehdy jistě místy alespoň dva metry, ne-li více, hluboký. Nedávno zasypán měl místy až 3 metry. Po bitvě byl prý, dle ústního podání blažovského, plný lidských mrtvol a uhynulých koní. Těsně u něho bylo již jezdců těžko pádícího koně zastavit a ten v posledním okamžiku, snad stržen, se vzepnul a zapadl i s jezdce ve strašném saltu mortale do úzké hluboké strže. Tu a onde bylo viděti po polích i divoce se ženoucí koně bez jezdce s vlajícími, v boky bijícími třmeny. Mnohý z těchto koní, bez jezdce se řítící, se odtud objevil určen před polednem až před Brnem.

*

V té době i rakouská jízda (Hohenlohe), která dostala rozkaz, aby zaujala místo u Starých vinohradů, směrem k Blažovicím, byla v boji zatlačena. Bylo to ještě v době, kdy bylo o Blažovice bojováno. První útok na tuto obec, učiněný francouzskou pěchotou, byl přivítán hroznou palbou. Francouzi začali pak na naši dědinu pálit i z děl. Nosnost pušek byla tehdy 200 až 500 metrů, děl 600 až 1200 metrů. Palba byla tedy zřejmě z bezprostřední blízkosti. Jedna z dělových střel zasáhla Kokšovu chaloupku v Kozí ulici. Z doškové střechy vyšlehly plameny, jež zachvátily brzy i domky sousední. Brzy na to vzplál oheň i na jiném blíže mi neznámém místě naší obce. Tuhý boj byl asi na jižní straně dědiny, neboť mezi domem „Krajských“ č. 67 a železničními závorami na cestě k Praci je šachta – hromadné pohřebiště padlých.

*

Velmi těžké boje byly sváděny od rána do doby polední na Starých vinohradech. Byly tu boje pěchoty, dělostřelectva i jízdy. Střelba, útok bodákem, pěchoty proti pěchotě i proti artilerii a prudké útoky jízdy. Obrana se rázem měnila ve výpad, z něhož se opět přecházelo v obranu. Situace se tu rychle měnila, zůstávajíc dlouho nerozhodnou. Když sem k polednu byly zasazeny armádní rezervy spojenců, složené zejména z ruských pluků pěších i jízdy, převahou gardových, bylo vítězství francouzské tu tak ohroženo., že Napoleon, který sem právě přijel, byl nucen nechat nasadit v boji i svoji jízdní gardu, ba i onu její část, která tvořila jeho osobní stráž. Dle všeho právě v těch místech lze předpokládati i poranění velitele spojenecké armády, ruského generála Kutuzova.

Uvádí se, že na Starých vinohradech bylo bojováno i mezi stromy a keři, obranu velmi ulehčujícími a že Preobraženský pěší pluk se tak ubránil francouzskému útoku. Je to asi správné! Byla zde skutečně roku 1805 vinná réva, ořechy a snad i jiné stromy. Pole zde nepatřila jako součást selským rustikálním celkům. Nepatřily tedy k podílům selských půllánů. Již roku 1775 (urbarální fáze) byla to půda svobodná., kterou tedy majitel mohl volně disponovati. Mohl ji prodati svým dědicům atd. Pole tu, parcelky nevelké, byly převahou osázeny vinnou révou a patřily dle katastru sedlákům. Stromy a víno vzaly tu skutečně dle ústní zkazky bitvou 1805 za své a nikdy tu již vysázeny nebyly.

*

K polednu boj na celé frontě uhasínal. Ústup spojenců nastával. V severní části, do které možno zařadit i Blažovice, dál se pod ochranou jízdy, a kromě toho i děl rakouského setníka Zossiho, která prý byla postavena na pahorku nedaleko Blažovic. Řekl bych, že to bylo někde na Fitralách, tam, kde jsou Spalovska a Nová pole. Děla jistě se snažila ovládnouti polní dálkovou cestu, jdoucí našimi Úlehlemi kolem kříže, nepochybně širší, spojující tato místa s Křenovicemi, Slavkovem, Bzencem atd. Část fronty od Tvarožné – ruský tábor generála Bagrationa – ustupoval v pořádku a třikrát se sešikoval v bojovou formaci, aby odrazil na ně dotírající Francouze.

Poražená armáda spojenecká rakousko-ruská ustupovala dle dispozic ke Slavkovu, Hodějicím, Heršpicím a do kraje jižněji odtud položeného. Ústupu jejího středu a levého (jižního) křídla dál se ovšem od Prace a Sokolnic u Telnice ve zmatku a nepořádku přes nedostatečně zamrzlé rybníky žatčansko-měniné.

*

Večer před bitvou sice stanovil rakouský polní maršál Weyrother na válečné poradě, která se konala (z 1. na 2. prosince 1805) v Křenovicích v budově hospodářství tam, kde jsou dnes domy p.č. 65 a 222, že severní část rakousko-ruské armády, blíže možno asi označiti od Blažovic k Pozořicím a k Tvarožné, bude státi velkých bojů stranou, v defenzívě, tedy v obraně, která větších vojenských sil nebude vyžadovati a potřebovati. Skutečnost však byla jiná. Byly tu svedeny jistě těžké a kruté boje.

*

Pro toho, kdo by šel po jejich stopách, hleděl jsem označiti místa, kde se odehrávaly. Leckde se liším od odborných spisů např. profesora Aloise Slováka nebo podplukovníka Emila Kalába, tvaroženského rodáka, mého kdysi dobrého kamaráda z let studijních na I. čs. Gymnasiu v Brně. Zemřel již před mnoha lety poměrně mlád tuberkulozou, kterou si uhnal v první světové válce. Rozdíly v této lokalizaci jsou např. u místa boje hulánů Essenových, který tak úchvatně vypsál Lev N. Tolstoj v I. díle své knihy *Vojna a mír*. Onen bujný porost prvních plodin na rozsáhlých šachtách nad hraničkami na západ od tvaroženské silnice, na někdejší panské nivě, dávám, domnívám se, plně za pravdu mému předpokladu a dohadu.

*

O boji o Blažovice píše podplukovník Emil Kaláb – stručně zde zapsáno toto:

Velkokníže Konstantin velící armádní rezervě spojenců postupoval přes Valchu (holubický mlýn) na Blažovice, jež spojenci obsazeny nebyly. Uprostřed mezi Valchou a Blažovicemi (asi na úpatí Hřezků, odkud Blažovice již viděti) uspořádal celou kolonu v bojovou formaci. Byl to pluk Preobraženský, Semenovský, Ismajlovský a myslivecký gardový prapor a dělostřelecká rota. Do Blažovic byl zasazen myslivecký prapor a jeden prapor pluku Semenovského s několika děly. Brzy nato tři francouzské prapory z kolony Caffareliho podnikly na naši obec útok. Byly uvítány hroznou palbou. Všichni francouzští bubeníci při tom padli. Francouzi zahájili pak prudkou palbu, načež se vrhli na Rusy, Blažovice hájící, bodákem. Útok se podařil a Francouzi se naší obce zmocnili. Velkokníže Konstantin nemohl sem totiž poslat pomoc, neboť byl povolán Kutuzovem, aby pomohl koloně Kolovratově (rakouské) na Starých vinohradech proti Vandammovi, kam byla poslána i velká část jízdy Liechtensteinovy, bojující mezi Starými vinohrady a Blažovicemi.

Po dobytí Blažovic se francouzský generál Caffareli vrhl plnou silou proti Holubicím a Kruhu, kde zatlačil snadno početně slabou jízdu ruskou, stojící zde pod ruským velitelem Uvarovem.

Vývoj bitvy ve zbývajících částech bojiště

Pro doplnění našeho vyprávění chceme čtenáře stručně seznámit s vývojem bitvy na zbývajících úsecích bojiště.

Ze zápisu kronikáře víme, že Napoleon záměrně vytvářel zdání slabšího protivníka. K tomu napomohla jistě i skutečnost, že neosadil pratecké výšiny a svoje síly rozmístil od severu k jihu v podstatě kolem potoků Rokytnice a dále pak podél Zlatého potoka přes Sokolnice až k Telnici.

Postavení spojeneckých vojsk od severu k jihu lze vyznačit čarou od pozořické Staré pošty, přes Kruh, blažovická Hřezka, Holubice, Křenovice, podél silnice Křenovice-Prace, Staré vinohrady, Prace, pratecké návrší, Újezd u Brna, Telnice.

V prostoru Telnice také došlo k prvním střetům mezi Francouzi a spojenci ještě před úsvitem. Jakmile spojenecké kolony začaly sestupovat z prateckého návrší směrem k Sokolnicím, byly v prostoru bažantnice napadeny dělostřeleckou palbou a palbou pěšáků francouzské divize (Legrandovy). Rozhořela se prudká bitva o Sokolnice, panskou sýpku a sokolnický zámek. Bitva se zde několikrát přesunula. Již se zdálo, že ruské kolony prorazí francouzskou linii, situaci však zachránila Friantova divize z Davoutova sboru, která zasáhla do bojů okamžitě po dvoudenním vyčerpávajícím pochodu, takže spojenecké kolony neprorazily.

V těch chvílích byl již Napoleonem vydán rozkaz k hlavnímu úderu z prostor Ponětovic a Jiřkovic. To je k útoku na spojenecký střed, který byl na prateckých výšinách. Byl veden ve dvou proudech z Ponětovic přímo na Praci a druhým přes Staré vinohrady. Z boku a do týlu nepřítele měl být vražen klín ve chvílích, kdy se jeho vojska přesouvala směrem k Sokolnicím a k Telnici. Napoleonův záměr se zdařil, i když spojenecká vojska kladla tuhý odpor, jejich linie byla roztržena a vojska donucena k ústupu. Část směrem ke Slavkovu a dále k jihu, jak udávala velitelská dispozice, část oddílů v prostoru Sokolnic a Telnice se ocitla v sevření ze dvou stran a jejich ústup probíhal ve zmatcích s velkými ztrátami směrem k Zatčanskému a Měnínskému rybníku.

Jak vypadal obraz bitvy na severním křídle, to je od Blažovic ke Tvarožné a holubickému Kruhu, je nám známo z předcházející kapitoly vyličené naším kronikářem. Součástí tohoto vyprávění je i naznačený směr ústupu poražených spojeneckých jednotek.

III. BLAŽOVICE PO BITVĚ U SLAVKOVA

Jistě velmi smutný byl pohled na Blažovice po bitvě. Mnohé domy byly strženy neb dochových střech zbaveny. Vojsko v chladných nocích po polích tábořící, spálilo dřevo, mnohé hospodářské nářadí a někdy i stromy. Z vrat, dveří a strhaných došků si stavělo na polích boudy. Hospodářské zvířectvo a zásoby byly ztenčeny.

Tak je to líčeno u Jiříkovic i Šlapanic, a tak tomu bylo bezpochyby i u Blažovic. Zachytil to z ústní zkazky můj bratranec Tomáš Ondráček nar. 1874. V Blažovicích byla k tomu ještě dvě spáleniště. Boj o vesnici, střelba z pušek, děl a zápas bodákový zůstavily zde jistě neblahé a zřetelné stopy.

Na polích, pěchotou pošlapaných a koňmi rozdupaných, oranicích, úhorech a zasetých ozimech, byly desítky, stovky a na celém teritoriu snad několik tisíc raněných a mrtvých.

Do toho, a tak se vrátili blažovští z pivovarského sklepa a stavení místního vrchnostenského dvora...

* * *

Náhle vjela na náves švadrona francouzských kyrasírů. Lesklé přilby na hlavách, lesknoucí se pláty – kyrsy – na prsou, v doprovodu několika bubeníků nesoucích velké, těžké bubny. Ztichlou, bitvou popleněnou dědinou zazněl zakrátko jejich rachot. Přestrašenému obyvatelstvu se zdálo, jako by do dědiny hřměl a volal: Berrrte, berrrte, berrrte všecko ... berrrte, berrrte, berrrte všecko ...!

Nabádavě vojsku – výhružně obyvatelstvu. Nabádavě jíti v rekvizicích do důsledků, výhružně směstí každého, kdo by se postavil na odpor. Blažovští, krčíce se kolem malých jednokřídlých oken, viděli, jak důstojník obklopen několika kyrasýry jedná s rychtářem před jeho domem označeným rychtářskou tabulkou, černou s bílým nápisem. Byl jím Martin Zelinka, rolník na č.p. 29, prastrýc v Blažovicích dnes žijících Zelinků. Hovor sílil a měnil se v křik. Bylo viděti, jak několik vojáků sesedává z koní a zel na rychtáře dotírá. Vše zřejmě hrozilo neblahým koncem, když nečekaně za zády důstojníka se ozval ženský hlas volající francouzsky:

„Messieurs, ayez pitié de nous. Laissez nous notre maire! Pitié!“ A teď česky: „Pánové, mějte s námi slmlování! Nechte našeho rychtáře!“

Francouzská řeč překvapila všechny, vojáky i jejich velitele, který otočil hlavu tak prudce, že dlouhé černé vlášení, které viselo z jeho přilby po zádech mající za úkol zachytit úder šavle protivníka, vedený v jeho zátylí, zavlálo vzduchem. Francouzská řeč v zemi moravské, Francii tak vzdálené, jej překvapila. Jeho překvapení bylo však tím větší, když spatřil, že před ním stojí jen prostá žena z místního lidu, věkem již čtyřicítce nedaleko, v široké sukni, v kacabajce s rukávy, na ramenou trčky vzedmutými, na hlavě květovaný šátek, tvořící vkusným složením a uvázáním nad čelem ladné zaoblení. Vše asi tak, jak když se oknem svého domu na celý běh událostí dívala, odkudž strach a úzkost ji sem nepřipravenou přivedly.

„Rychtář neposlouchá! Protiví se nám!“ vykřikl francouzsky po chvíli ticha velitel hlasem plným zlosti a hněvu.

Rychtář Zelinka, který asi v počátku nejevil k Francouzům přílišnou ochotu k rekvizicím a který při své neznalosti francouzské řeči spád jednání pro něho pak tím nepříznivě vytvářený již zadržeti nemohl a nedovedl, žádal hlasem hrůzou okamžiku dotčeným, příslou francouzsky mluvící ženu: „Barboro, prosím tě, pomoz mi! Vždyť ani pořádně nevím, co chtějí. Vždyť jim ani nerozumím. Pomoz mi!“

A tak žena s dítětem na rukou, obstoupí eskadronou kyrasýrů, vysvětlovala a prosila. Plamínky hněvu a zloby v očích velitele pomalu hasly, tváře vojáků, jedny mladé, dosud hladké, jiné stárím a jizvami z bitev krabaté, vousyky zarostlé, se jasnily. Ženský hlas, mluvící řečí jejich vzdálené domoviny, působil. Působila však i srdnatost, výmluvnost a jistota ve vystoupení venkovanky. Hlavně a zejména působilo asi dítě, jež držela na rukou.

I vojáci zanechali doma děti a vzpomínka na ně neopouštěla je ani na pochodech, ani v útrapách, strádání v litém krutém boji a ani v klidu po něm. Zdržovala je v nevázaném vojenském veselí i před nerozvážnými skutky. Válkou otrlý voják hrající si něžně s dětmi v nepřátelské zemi nebo obdařující dítě na setkání, které předtím nikdy neviděl a jež jeho řeči ani nerozumí, nebyl asi nikdy zjev ojedinělý a neznámý. Nebezpečný začátek plný hrozeb a rozkazů se proměnil ve smlouvání, a tak nakonec bylo rekvírováno jenom to nejnutnější a rychtář na svobodě si oddychl.

Francouzsky mluvící žena byla manželkou místního půllánika Josefa Kubínka p.č. 16, u Mouriců se tam říkalo. Bylo to zřejmě proti domu rychtáře Zelinky, takže bylo možno odtud vidět a sledovat celý bouřlivý výjev. Před domech v čísle 17 byla malá plocha zahrádky, kde rostly a v létě kvetly tulipány, rezedy, boží dřevce, majoránka, saturajka, srdíčka Panny Marie, růže a jiné.

Velitel kyrasýrů po dojednání rekvizice a dodávek pohlédl tímto směrem a k selce, že prý má připravit v dědině i ubytování a že začne s prohlídkou jejího domu. Její znalost francouzštiny k tomu dosti lákala. Sesedl pak z koně a širokým krokem kavalisty kráčet do domu u Mouriců. Malým žundrem, dvěma neb třemi schody, vešel dveřmi v síň, za kterou ke dvoru byla kuchyně s ohniskem. Nízkým schodkem se vešlo z této síně hliněné podlahy do sousední světnice. Byla to místnost nápadně prostranná, snad 7 x 8 metrů, s třemi malými okny na ulici a s jedním ještě menším, jen jednokřídlovým na dvůr hospodářství.

V této velké světnici byl nábytek, který by se byl hodil spíše do šlechtické komnaty, než do této selské jizby s hliněnou podlahou a nízkým dřevěným stropem neseným uprostřed silným trámem povalovým, který bylo možno vyššímu muži ze země dosáhnouti. Skříně i stůl byly slohově vypracovány, velké zrcadlo dosahovalo téměř stropu a rovněž tak i skříň, do které byly zasazeny velké kyvadlové hodiny, jež každou hodinu oznamovaly bitím. Další dvě světnice, za touto velkou směrem k číslu 17 byly již hodně menší, podobně jako místnosti výměnku položené tam, kde je dnes budova č. 97. Nebylo tu již nic nápadného.

Francouzský kyrysnický důstojník prohlédl vše, prohlásil pak, že tu bude ubytováno velitelství a pak opět širokým krokem kavalisty odkvapil po své práci. K domu Kubínkovu – U Mouriců – byla pak postavena stráž, a to nejen z návsi, nýbrž i ze strany záhumení. Byli to vojáci s těžkými puškami zakončenými dlouhými bodly. Každý z nich měl dva pásy přes prsa zkřížené, na hlavě vysokou čepici. Ve vzpomínkách dědiny byla tato stráž nazývána

salvou Kvardií. K domu č. 16 se sjížděly pak ordonance, sem přicházeli i rychtáři a deputace obyvatelstva s prosbami a stížnostmi nesměle, uctivě a ustrašeně přednášenými velitelskými zde skutečně ubytovanému. Často byla selka Kubínková pak volána, aby dělala tlumočnicka.

Francouzům byly známy nejen její osudy, ale i znalosti. Bylo jich i plně využito, neboť nejen to neb ono francouzsky vysvětlila, nýbrž ona pro důstojnictvo i vařila. Vařila v oné kuchyni od síně ke dvoru, kterou postihlo ještě i moje mládí se starým ohniskem, na němž stál i tehdy jistě zřejmě po mnoho roků nepoužívaný a tím zrezavělý drajfus. Ve velké světnici bylo jídlo předkládáno. Měla přitom i určitý úkol. Z každého jídla musela napřed sama pojísti, To proto, aby tím byl podán důkaz, že do pokrmů není namíchán jed.

Kolem rodiny Kubínkovy se zběhla v té době ještě jiná událost.

Když střelba a boj u Blažovic ustaly a když se vojsko odtud převalilo na východ, zůstalo na polích ležeti mnoho mrtvých a chůze neschopných raněných. Na louce pod Kostelním mostkem, směrem k Jiřikovcím, bylo pod vrby a rozsochatými lindami obvazště. Sem byli přinášeni ranění po onom velkém boji jízdy u tvaroženské cesty a možná částečně i po útocích na Blažovice, který byl nepochybně zaměřen hlavně na jejich jižní a severní konec, tedy na vjezdy do obce. Sem vedly cesty od Jiřikovce a od státní silnice a prostoru pod tvaroženským kopečkem.

V tyto končiny, za severním koncem dědiny, na poli Za Zahrádkami, vyšla toho času devítiletá dcera Josefa a Barbory Kubínkových Ludmila ještě s několika jinými děvčaty, každé se džbánkem vody. Možná, že to byl úřední rozkaz. Leželo tam mnoho raněných, kteří ztrátou krve trpěli velikou žízň a prosili o hlt vody. Děvčata chodila po polích, daleko od dědiny se neodvažující. Ludmila přišla tak k ruskému vojákov. Ležel, opíraje hlavu o torbu, kterou mu možní položili přátelé z jeho pluku před ústupem od Blažovic. Oba prapory sem dosazené byly nuceny Blažovice kvapem opustiti. Šatem poraněného, na zemi ležícího Rusa, prosakovala krev. S námahou zvedl hlavu, z podávaného džbánu pil hltavě, v přestávkách, zřejmě s bolestí. Ludmila hleděla v jeho tvář. Byl to skoro ještě chlapec, bez vousaté tváře, hezkých, smutných, možná již horečkou dotčených očí.

Ludmila odcházela. Nemohla odolati, aby se po ruském vojákov, po jeho smutných očích neohlédla. Viděla, že jí kývá. S rozpaky se vrátila a tu ten mladý ruský voják rozepjal kabát a vytáhl odtud sáček s penězi, který Ludmile podával. Přijala je s rozpaky a s díkem odcházela. Vším tím vzrušená a zmatená šla a šla, a tak ani nezpozorovala, že Za Zahrádkami, tj. za domky dnešní Kozí ulice, stojí francouzský voják opřen o pušku s bodlem. Snad tu hlídkoval. Již byla u něho a tu voják skočil a s křikem jí sáček s penězi vytrhl. Ustrašená běžela domů s pláčem to požalovati. Viděla před sebou pořád ty smutné oči poraněného vojáka a neustále slyšela křik francouzského vojáka s puškou, s nasazeným bajonetem, trhajícího jí peníze z ruky.

Matka Barbora vše to nesmlčela. Vyprávěla tuto příhodu tam i onde, a i francouzskému důstojnictvu si postěžovala. Běh událostí letěl však divokým kvapem a ruchem, a tak se zdálo, že si stížnosti nikdo nevšímá a jí nikdo nedbá. Ukázalo se však, že to byl omyl.

U kyrasýrů v Blažovicích ubytovaných bylo pak náhle pozorovati zneklidnění. Náhle zazněla dědinou polnice trubače, jedoucím na bílém koni. Projížděl s halasným trubením

celou obcí. Hned na to hrnuli se na náves francouzští jezdci z jednotlivých domů tak, jak v nich byli ubytováni a stavěli se kvapem ve vyrovnané řady.

V té chvíli přijel na koni pobočník velitele kyrasýrského pluku do Kubínkova dvora. Ani nesesedl a volal hospodáře a hospodyni. Když přišli, povídá jim, obrácen k hospodyni Barboře, jistě s tím, aby slova tlumočila:

„Vám oběma za ubytování a tomu vašemu děvčeti, ošetřovatelce raněných odměna! Také i za to pěkné ubytování.“

S těmi slovy podal Josefu Kubínkovi, tehdy přibližně třiatřicetiletému, peníze.

Obdarovaný sedlák, jemuž manželka tlumočila, překvapený neočekávaným darem a asi i výškou obnosu, cítil, že by měl něco říci, ale těch dojmů bylo v poslední době příliš mnoho: hrůzy bitvy, zničené hospodářství, ruch v domě naplněném vojskem a obstouplém salvou Kvardií – stráží granátníků a tak v té rychlosti a zmatku, držev v jedné ruce peníze a v druhé smeknutý široký klobouk, zvaný lidově papežský a přeuctivě shrbený se nezmohl na nic jiného, než na obvyklá slova obdarovaných a hostěných, jež patřila při tom vždy jaksi k místnímu dobrému mravu. A tak ze sebe kvapem vyrazil:

„Ale pane adytant, co si děláte takovou škodu! Lagramente, lagramente, vždyť to nemuselo být...!“

To však již francouzský důstojník točil koně k odjezdu a tryskem z vrat Kubínkova blažovského domu – U Mouriců – vyjel. Z návsi zněly trumpety a země se zachvívala pod kopyty koní regimentu francouzských kyrasýrů, kteří klusem dědinu opouštěli. Život se do ní vracel. Obyvatelstvo si oddychlo.

Ovšem naše dědina měla i pak ještě mnoho vytrpěti do doby, kdy francouzské vojsko z brněnského kraje dne 12. ledna 1806 odtáhlo. Ovšem následky hrozné bitvy, největší, co na Moravě do druhé světové války byla svedena, se táhly po celý rok 1806. Byl tu nedostatek, výrazný hlad, nemoci z něho povstalé, smrtící zejména děti a pak choroby infekční...

IV. KDO BYLA BARBORA KUBÍNKOVÁ

V kronice jsou dvě verze.

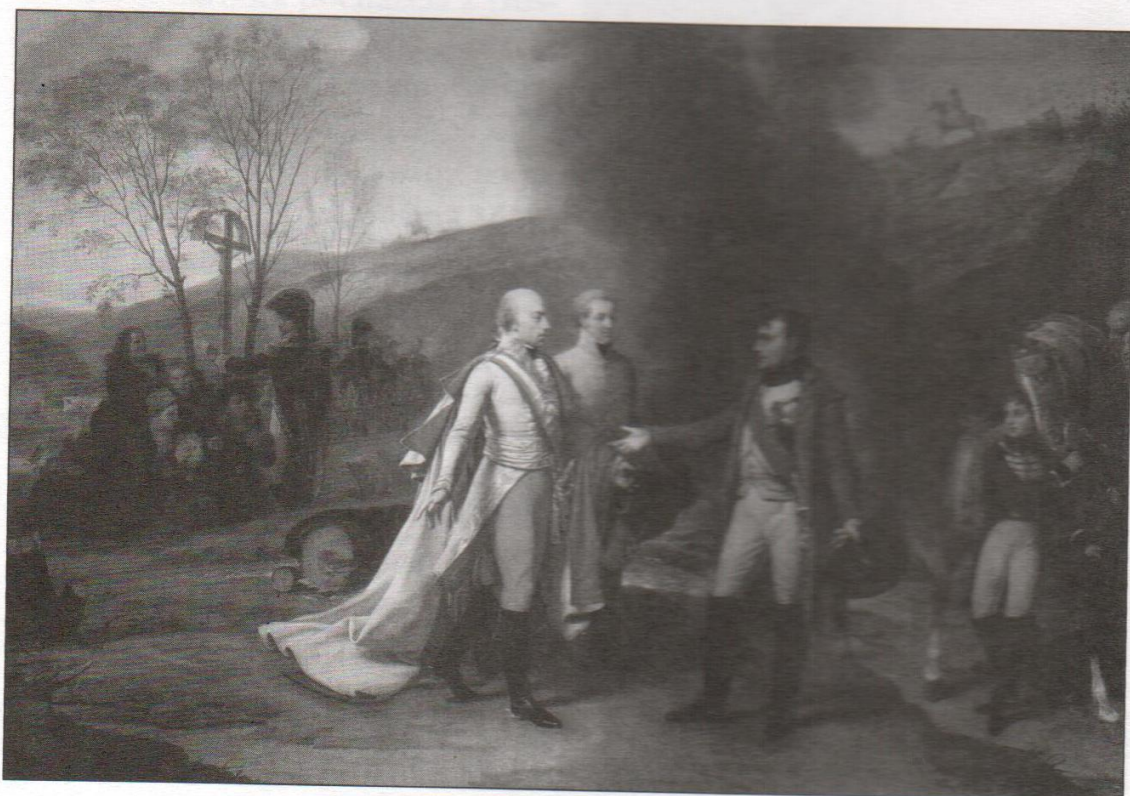
První verze: Řádové sestry si přivezly z Francie v letech 1770-1780 děvče sirotka. Ta byla později zaměstnána v kuchyni kláštera. Provдалa se za Josefa Kubínka z č. 16, kde se říkalo u Moriců. Nábytek, o kterém se v kronice mluví, pravděpodobně dostala od dominikánek.

Druhá verze: Ta je pravděpodobnější. Barbora pocházela z Hostěrádek u Zbýšova. Byla dcerou čtvrtlánika Ondřeje Zezuly. Sloužila v klášteře dominikánek v Blažovicích. Tam se naučila francouzsky aspoň tak, aby mohla s důstojníkem konverzovat.

Její dcera Ludmila, známá z kroniky jako „ošetřovatelka raněných“, se naučila od své matky francouzský Otčenáš. Provдалa se za Matyáše Crhu, rolníka v Sivicích č. 58. nevedlo se jim dobře, statek prodali a usadili se v Hodějicích, kde měli hostinec. Ani tam se jim však nedařilo. Neustále osočovali jeden druhého, až se nakonec rozešli. Ludmila se vrátila do Blažovic s dcerou Andělou narozenou roku 1823 a Crha odešel do Uher, kde sloužil jako vrchní štolba u nějakého magnáta. Na stará kolena se vrátil domů. Anděla v dospělosti zdědila půllán a dům č. 16, po svém svobodné strýci Mikuláši a provдалa se za Pavla Štěpánka. Kronikář si ji pamatuje jako babičku brýlkovou. Ten název dostala podle silných brýlí, které nosila po oční operaci. Její matka Ludmila byla velká čtenářka a vypravěčka. Často se zmiňovala o zážitcích z bitvy 2. 12. 1805. Vypravěčské schopnosti zdědila Anděla (babička brýlková) a příběhy, které od své matky slyšela, vyprávěla svým vnukům. Kronikář si je dobře zapamatoval a zapsal je. Snažil se napodobit styl vyprávění i doby, kdy se tyto události staly. Babička brýlková byla milá, družná, měla přítelkyně, s nimiž často besedovala. Zemřela v 92 letech 25. 11. 1911. Byla tehdy ve vesnici nejstarší občankou.

Vnučka Barbory Kubínkové

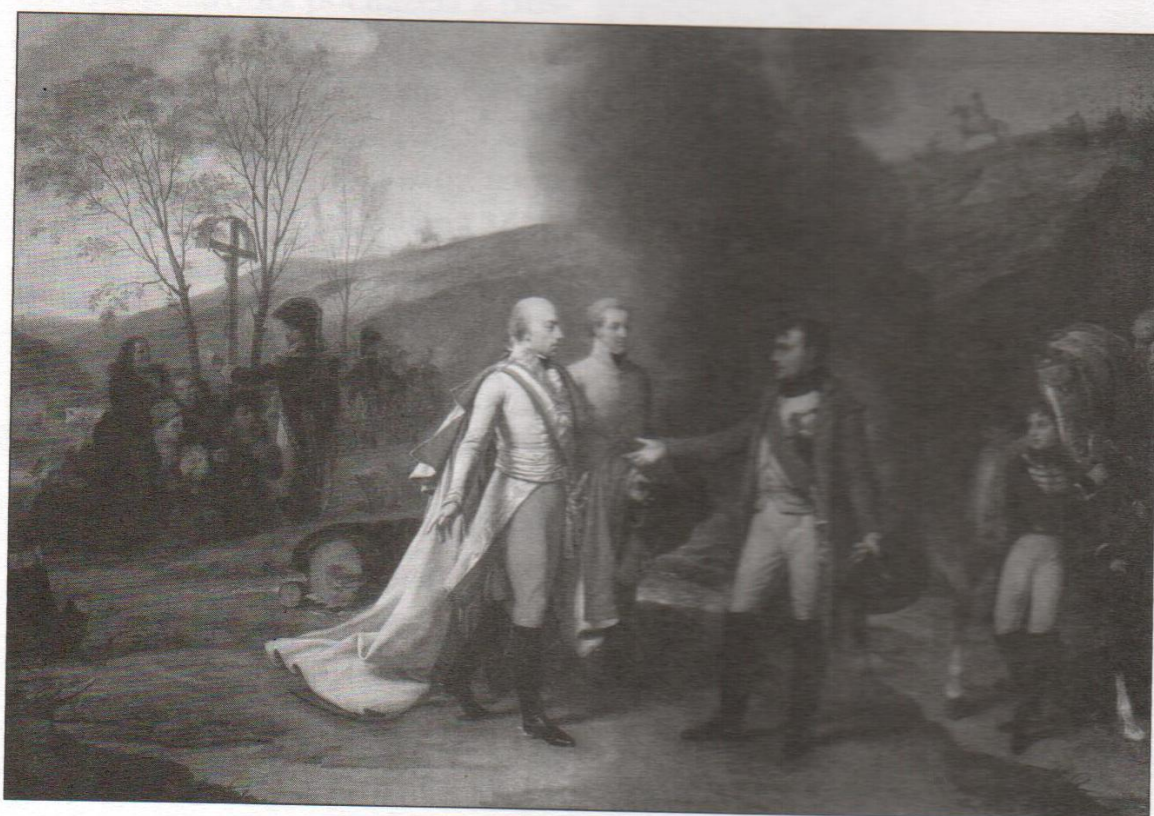

*Uzavření příměří císařů Napoleona I. a Františka II. u Spáleného mlýna.
Obráz J. A. Grose*

UTRPENÍ

NÁLEZY

POMNÍK MOHYLA MÍRU

*Uzavření příměří císařů Napoleona I. a Františka II. u Spáleného mlýna.
Obraz J. A. Grose*

AMBULANCE A OBVAŽIŠTĚ V BITVĚ U SLAVKOVA

Ve věstníku Napoleonské společnosti, který vycházel před druhou světovou válkou, našel pan Antonín Dvořáček zajímavou stat' pod zn. V. Kazatel – Zápis neznámého francouzského důstojníka z Napoleonova zdravotnického sboru, kde píše o rozmístění a práci ambulančí v průběhu bitvy a po bitvě. Jelikož jde o velmi cenný dokument z těchto dob, uvádíme jej v plném rozsahu:

Dne 2. prosince 1805 na rozkaz vrchního velitele čtrnáctého armádního sboru komisař mající dohled nad polními lazarety, armádní chirurg a důstojníci zdravotnictva přenesli své působiště z hlavního stanu na volný terén uprostřed armády obsazený 1. divizí. Vyrazili v půl osmé ráno. Ambulance byla umístěna na okraji vesnice Ponětovice v opuštěném velitelském stanu. Úsilí všech směřovalo k tomu, aby se zraněným poskytla pomoc rychle a účinně. První zranění byli od 10. pluku lehké pěchoty. Ti, kteří mohli jít sami, byli odvedeni do Šlapanic – tam byla ústřední ambulance – ostatní pak byli posláni do ambulance 1. divize v Ponětovicích. Počet raněných stále vzrůstal, a proto, když už pro ně v ambulanci nebylo dostatek místa, byl vydán rozkaz, aby se obě ambulance spojily. Někteří z důstojníků odešli do otevřeného terénu jako ošetřovatelé, jiní pomáhali ve vesnici Ponětovicích.

Pobočník generála Morana a několik důstojníků bylo obvázáno sanitními důstojníky generálního štábu. Je dosti těžké udati počet raněných, kterým se dostalo prvního léčení v této ambulanci, můžeme jich však odhadnout na 300, z nichž většina byla odeslána do Šlapanic.

Ambulance sledující armádu přinášela pomoc všude, kde byli ranění. Když bylo ve 4 hodiny odpoledne oznámeno důstojníkem generálního štábu, že nepřítel je na útěku, šest mužů těžce raněných bylo uloženo na vozy sloužící k přepravě a ti, jejichž zranění bylo lehčí, nás následovali do Jiřikovic, kde jsme se shromáždili u ambulance 2. divize. Přestože nám bylo postavení našeho vojska úplně neznámé, rozhodli jsme se, že tu shromáždíme všechny raněné, které jsme našli rozptýlené po bojišti.

Sanitní důstojníci hlavního generálního štábu 2. divize, ke kterým se připojili také mnozí chirurgové oddílu maršála Lannese, byli rozdělení v několik menších oddílů, aby poskytli pomoc všem, kteří ji měli zapotřebí.

Válečný komisař a hlavní chirurg zůstali ještě s několika lékaři v Jiřikovicích a zabývali se obvazováním zraněných, které našli poblíž ambulance. Ve vesnici již byla připravena místa pro ty, kteří ještě měli přijít, a to tak, že v několika málo hodinách obdrželo pomoc víc než 8 důstojníků, až to byli přátelé nebo nepřátelé, dostalo se jim rovněž místa na spaní, pokud to ovšem bylo možné, a podána jim polévka.

Pobočník komisařův, kterého jsme zastihli u ambulance, zaslouží si věru největšího uznání, zabýval se najednou všemi podrobnostmi, zdálo se, že se přímo zmnohonásobuje, tak byl pln horlivosti a rozumné činnosti. Mnoho raněných vděčí za své uzdravení bezpochyby jeho rychlému ošetření.

Mezi raněnými, kteří na místě vykrváceli, uvádíme plukovníka Lacona, velitele batalionu Kunu, mnoho prostých vojáků z různých armád, brigádníka, několik jízdních střelců

z císařské gardy a vojáky příslušející k různým armádním sborům, mnoho nepřátel a důstojníků všech hodností, kteří tu žádali o pomoc.

Po celou noc jsme ve Šlapanicích přijímali raněné. Ti, jejichž stav jim dovoľoval, aby byli dopraveni do Brna, byli ošetřeni jen provizorně, těžce zranění zůstali pak v polní nemocnici. Ráno 3. prosince bylo jich zde již 190. Ošetřování bylo organizováno tak, jak to dovoľovaly poměry, potraviny a prostředky v ambulanci 3. divize.

Generál Thiébault byl převezen v doprovodu důstojníka zdravotnictva do Brna v kočáře ze šlapanického zámku. Během dne bylo nahrazeno 791 Francouzů dopravených do Brna skoro stejným počtem nových raněných.

Dne 4. prosince přibylo 80 Rusů, kteří sem byli posíláni večer z Telnice. Byli umístěni na faře, hned ovázáni a nasyceni. Dne 5. prosince všichni ranění Francouzi, kteří zůstali ve Šlapanicích, byli na vozech odvezeni do Brna zároveň s několika ruskými důstojníky. Z počtu Francouzů bylo 8 důstojníků, z nichž během tří dnů zemřelo 5. Ostatní byli pěšáci a dva dragouni. Všechny 80 Rusů, kteří přišli z Telnice, zůstalo ještě naživu. Zanechali jsme jim potraviny na jeden den u faráře a vydali se na obhlídku bojiště.

Odjeli jsme nejdříve do Jiřkovic, kde byla ambulance 2. divize, jež měla podle zpráv nejvíce nemocných a která vyžadovala nejvíce naší pomoci. Večer byl celkový stav raněných 216 Francouzů z celé armády a různých sborů, Rusů 200.

Ve dnech 6. – 8. prosince jsme prohlédli bojiště v Jiřkovicích, Ponětovicích, Praci, Sokolnicích a v Telnici, kde zanechala 1. a 3. divize mnohé raněné. V Jiřkovicích umřelo 20 mužů, mezi nimi kapitán Heudeline ze 16. pluku. 30 vojáků v Ponětovicích a Praci, mezi nimi plukovník 14. oddílu a dva divizní důstojníci. Úplná nemožnost opatřit si vozy, nesnáze s malým počtem koní, kteří zůstali k dispozici, to všechno zdržovalo a hatilo nám svěřenou práci. Potavin jsme měli všude dosti, v Brně nám je snadno opatřili a poslali je zároveň s potahem 4. oddílu do Jiřkovic.

Dne 10. prosince byly jmenované čtyři vesnice hotovy. Do té doby objeli jsme okolní vesnice, abychom zjistili, jsou-li tam ještě ranění, a abychom pochovali mrtvé a sehnali vozy. Proběhli jsme celým bojištěm a žádali jsme, aby venkované pohřbili ty, na které ještě náhodně přijdou.

JAK TRPĚLI NAŠI OBČANÉ BITVOU U SLAVKOVA

Součástí sbírek zámku Versailles ve Francii je obraz L.–F. Lejeuna (1775–1848), zobrazující Napoleona večer 1. prosince 1805 před bitvou u Slavkova. Autor byl sám účastníkem bitvy v hodnosti kapitána. Na obraze je vojenský tábor zahalený do tmy a osvětlený jen ohněm ve středu obrazu. Všude jsou vidět velké přípravy na bitvu, přesun materiálu, práce s koňmi... V pozadí vrch Santon. Uprostřed obrazu stojí Napoleon, obklopen svými maršály, který vyslýchá sedláky z okolních vsí. Lejeune tento obraz namaloval roku 1808, tedy tři roky po bitvě. Obraz má jednu zajímavost. Sedláci jsou bosí. Proč? Traduje se, že francouzští vojáci po dlouhých pochodech Evropou zničili boty a nebylo jiné cesty, než je přinucením získat od místních sedláků.

V té době žily Blažovice v klidu, s 21 selskými statky, rozloženými kolem oválné návsi a s domky familiantů a donátorů v Kozí ulici a na Svárově. Domy byly z nepálených cihel, nalíčené vápnem, s modrou podrovnávkou, s doškovou střechou a s dřevěnými ploty kolem zahrádek. Začátek prosince roku 1805 jim vzal klid. Na východ i na západ od vsi, kam až oči dohlédly, všude vojsko. Spojenecká rusko-rakouská armáda ležela od Pozořic, přes Kruh, Holubice, Křenovice, přes pratecký kopec až k Újezdu. Francouzská armáda od Tvarožné, přes Jiřkovice, Ponětovice, Kobylnice, Sokolnice až k Telnici. Mezi nimi území, o kterém bylo zřejmé, že se stane v nejbližších okamžicích místem srážky obou armád. Uprostřed něho Blažovice. S blížícím se večerem nabývala situace hrozivých rozměrů. Na východě i na západě plály nekonečné řady ohňů. Blažovičtí už tušili, že střed bitvy bude právě zde. Co je čeká? Jak dlouho bitva potrvá? Na spaní nebylo ani pomyšlení. Hrůza na ně padla, když o půlnoci zaplnili náves rakouští kyrysníci s halasným troubením a volali, aby se lidé co nejrychleji schovali do sklepů a baráků... A již ráno, jakmile vyšlo slunce na obzor, uslyšeli lidé, schovaní v panských staveních a sklepech, dunění děl a střelbu z pušek, křik raněných a ržání koní. Jak se asi cítili? Měli strach. O sebe, své děti, příbuzné, o dům, dobytek, úrodu... Jistě se jim hlavou honily otázky: „Kdo vyhraje? Jak se vítěz zachová?“

V odpoledních hodinách vyšli z úkrytů. V kronice je zaznamenáno vyprávění pana Tomáše Ondráčka z č. 16 „...dva domy úplně vyhořely, doškové střechy jsou strženy, ploty zničeny, povaleny nebo spáleny, zahrádky rozdupány, již pěkně vzrostlé ozimy v polích jsou také rozdupány, stromy podřezány a buď spáleny, nebo z nich a různých hospodářských věcí vystavěny zátarasy. Mezi tím leží mrtví a ranění a je jich tisíce ...“ Nikdo z nás si už nedokáže představit, co čekalo na lidi, kteří vyšli ze sklepů. Mezi tisíci mrtvými leželo tisíce sténajících raněných, kterým se lidé snažili, často bezvysledně pomoci. Ranění vojáci byli odváženi do polních lazaretů. Bylo nutné co nejrychleji pohřbít mrtvé vojáky. Do společných hrobů. Také koně museli být zakopáni.

Zajímavý je zápis očitého svědka Šebestiána Kubínka (v té době šestiletého, v dospělosti hospodáře na gruntu č. 30, později širitel českého tisku). Ten uvádí ve svých Denících mimo jiné toto: „...Pamětliv jsem války 1805, kdy u Slavkova byla střelba hrozná a přes vesnici Blažovice bylo stříleno. Tu byli jsme ukryti v panském stavení, kteréž puma neprorazila, ale bylo jich tam mnoho zazděno (dosud jsou dvě zazděny v domě č. 19), aby se nezapomnělo na hrůzy této války, po níž tam tisíce mrtvol zahrabáno do jam hlubokých. Mnoho lidí tehdy od strachu onemocnělo a mnoho jich též zemřelo. Když jsem jako hoch se

vozil na ledě, maje šest let (bylo to u Zadního rybníka), s jinými, tu přijel tam francouzský šašér, s černou vysokou čepicí beraní, a to se zdálo, že je to smrt a nic jiného. Ten den po patálii přihnul se celý pluk kyrysnický do dědiny, kde jen 21 osadníků (rozuměj sedláků) přebývalo, a v těch domech se ubytovali, ovšem jen přes jednu noc, ale co oni spotřebovali, když byli celý den v boji. To dobytek musel být pozabíjen. K pokrmu při několika ohních sami sobě připravili a ustrojili. A v polích vojsko ze zahozených střelných nástrojů učinilo sobě stany a přiběhlo jak hladoví vlci do osady (rozumí se francouzské vojsko) a tam mouku, chleba a vše, co se k pokrmu hodí sebralo. Kyrysníci francouzští měli pancíře. Oni měli na svých přilbách na hlavách dlouhé černé vlášení, tak jako mají vlasy ženské, aby pozadu je žádný skrz to vlášení podbíti nemohl. Viděli jsme to vlastníma očima...“

Podle kronikáře Pavla Štěpánka byly Blažovice ušetřeny násilností a rabování pouze rychlým zásahem selky, která uměla francouzsky. I tak však bylo těžké uživit rodiny a ještě vojáky. Je jisté, že než odtáhli poslední vojáci z vesnice, byly sýpky a komory poloprázdné a pro dobytek také nezůstalo mnoho píce. Hospodáři se sice zbavili vojska, ale zima byla před nimi a nejistá úroda daleko.

Rekvizice probíhaly i v sousedních vsích. Byly vymáhány tvrdě, za dunění bubnů. V zápise lenního statku ve Šlapanicích se uvádí, že poddaný jménem Pokorný byl ve svém domě zastřelen, občan Topolanský zemřel následkem špatného zacházení. Podobně po surovém bití onemocněl jiríkovický podruh a švec Eliáš.

Pavel Štěpánek, blažovický kronikář, napsal o poválečných letech v kronice toto:

„...Rok 1805 byl rokem válečným. Dne 2. prosince se strhla v našem kraji bitva mezi vojskem francouzským a spojeneckou armádou rakousko – ruskou. Bitevní čára naší obcí procházela. Vojsko francouzské přišlo do našeho kraje 20. 11. 1805 a odtáhlo odtud 12. 1. 1806. Přímým zásahem bitvy nikdo v Blažovicích usmrcen nebyl. Strašné byly však následky, a to tím spíše, a sice, že rok 1805 byl v českých zemích rokem vysloveně neúrodným, a kromě toho pochodovalo naším krajem před Francouzi vojsko spojenců, zejména ruské pod Kutuzovem, pro které byly předepsány dodávky. Rekvizice vítězivší francouzské armády byly 1805 v našem kraji dle tehdejších způsobů hodně bezohledné. Tím vším byla dle veškerých náznaků v Blažovicích roku následujícího, 1806, až do žní velká nouze a bída, snad od dob války třicetileté 1618–1648 v tomto rozsahu tu nepoznaná. Historie zná v českých zemích zejména dvě období velkého hladu a nedostatku. Je to 1771/72, a pak 1805/06. První v naší obci znatelných stop nezanechala, zato však tím zřetelnější zůstaly po té druhé. Doplatily na to v Blažovicích zejména děti, kterých tu roku 1806 zemřelo 28, a to do července 1806 zemřelo jich 13 na Frass – psotník, chorobu to zažívacích orgánů, zejména střev, a 6 na Abzehrung, což jsou úbytě, způsobené podvýživou. Závěrem roku 1806 zemřely pak 4 děti u nás na neštovice. Počátkem roku 1806 zemřely v naší obci 4 osoby na tyfus. Tyfus střevní a skvrnitý nebyl v té době ještě rozlišován. V daném případě šlo téměř zcela určitě o tyfus skvrnitý, který se po dobu bitvy u Slavkova - 1805 – uvádí jako převládající choroba vojska...“ Duševní utrpení, hrůza ze smrti, přítomnost cizích vojsk, velké majetkové ztráty a vysoká úmrtnost lidí v roce 1806, to byla daň, kterou naši předkové přinesli bitvě u Slavkova.

Letos uplyne 200 let od bitvy, která se přehnala naším krajem. 200 let od bitvy, která poznamenala životy všech tehdejších obyvatel. A jejich utrpení poznamenalo i životy jejich potomků. Z generace na generaci se dědí pověsti, které se k této bitvě vztahují. Babičky vyprávěly vnoučatům, že když jejich babičky chodily za ranního šera do Tvarožné na roráty,

vidávaly nad úvozem, který byl kdysi plný mrtvých vojáků, v mlžném oparu se vznášeti plačící krásnou paní. Anebo jak mladá žena, uspávající své děti, vídávala v noci za oknem vojáka z napoleonských válek, který se na ni smutně díval. Až když za něho dala na mši, víckrát se neobjevil.

Byla to pravda nebo ne? Nevíme. Jedno je ale jisté. *Génius loci* naší vesnice na nás působí i dnes. Nedokážeme ani po dvou stoletích oslavovat geniální taktiku císaře Napoleona, díky které vyhrál bitvu. Neslavíme výročí bitvy, nemáme hostince, obchody a domy pojmenované po slavných vojevůdcích slavkovské bitvy. Ať vědomě, nebo pouze v podvědomí, v nás dřímá tichá úcta k utrpení tisíců padlých, po jejichž hrobech denně chodíme, k bolesti tisíců raněných a v neposlední řadě k utrpení našich předků, kteří zde v této bolestné době žili.

A tak místo oslav se každoročně, v neděli nejbližší výročí bitvy, scházíme, společně s obyvateli okolních vesnic, v místech největších bojů, na Starých vinohradech, u Boží muky. Se vzpomínkou a modlitbou za všechny.

Pan Pavel Štěpánek v kronice sestavil tabulku úmrtí v různých letech. Data jsou vypsána z tvaroženské kroniky. Pro zajímavost uvádíme roky 1805 a 1806.

Rok 1805

Úmrtí celkem	Děti do 14 let	Dospělí	Stáří zemřelých
20	12	8	62, 58, 56, 38, 30, 29, 20, 18, 11, 10, 9, 8, 6, 2, 1, 1, 1, 1, 1

Rok 1806

Úmrtí celkem	Děti do 14 let	Dospělí	Stáří zemřelých
32	28	4	48, 46, 30, 23, 13, 10, 9, 7, 7, 4, 4, 4, 2, 2, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1,

PROFESOR ALOIS SLOVÁK A MOHYLA MÍRU

Narodil se v Boskovicích 1. srpna 1859 v měšťanské rodině. Stal se římskokatolickým knězem. Po několika letech kaplanování byl jmenován představeným biskupského semináře v Brně a od roku 1889 působil jako středoškolský profesor v Brně.

Se zájmem studoval všechno, co souviselo s vojenstvím. O prázdninách navštěvoval různá evropská bojiště a své dojmy sepisoval v článkách pro brněnské časopisy. Profesor Slovák byl oblíbený a schopný pedagog a také veliký vlastenec. Jeho kázání, přednesená krásnou češtinou, byla hojně navštěvována všemi společenskými vrstvami obyvatelstva. Zemřel 23. března 1930. Na jeho pohřbu se sešly davy lidí. Prof. P. Tomášek řekl: „*Půl jeho srdce patřilo Bohu, půl vlasti...*“

Jeho životním zájmem se stala památná „bitva tří císařů“, svedená 2. prosince 1805 u Slavkova. Obdivoval Napoleonovu strategii a jeho vojenské umění, ale jako kněz – humanista si všímal bitvy po stránce lidskosti a sám uvádí: „*Na svátek Všech svatých kráčím rozlehlým bojištěm, velkým to hřbitovem tolika mrtvých ve společných hrobech i jednotlivých, nikdo nerozžehne svíčky, nikdo nevzpomene, že zde odpočívají desetitisíce mrtvých, nevinně padlých lidí, za čí zájmy?*“

V mysli prof. Slováka se zrodila myšlenka důstojně uctít památku všech, kteří v této bitvě padli, ať už byli národnosti ruské, francouzské, rakouské nebo české. Neúnavně přednášel ve vesnicích slavkovského regionu a přesvědčoval občany o důležitosti postavit důstojný památník.

Tak vznikl „Komitét pro zřízení pomníku“ a on sám byl jeho předsedou. Jeho myšlenka byla realizována. Uprostřed bojiště, na kótě 324 metrů, v místě, odkud přehlédneme celé dějiště bitvy, byl vystavěn památník ve slohu vrcholné secese v podobě slovanské mohyly, s mírovými nápisy – Mohyla míru.

K účelům pomníku bylo vykoupeno 14 měřic polí (necelých 1,5 ha) pro rozsáhlý park. Se stavbou se začalo v roce 1910. Přispělo na ni ministerstvo války Ruska (50.000 Kč), Francie (11 000 Kč), Rakousko (30 000 Kč). Chybějící peníze byly hrazeny ze sbírek.

Památník Mohyla míru je 19 m dlouhý a 18 m široký. Zvedá se do výšky 26,30 m. Vrchol tvoří 9,9 m vysoký starokřesťanský kříž z měděného plechu s reliéfní výzdobou z dílny pražské firmy F. Anýže. Kříž spočívá na měděné „zeměkouli“. Na bočních stěnách mohyly jsou desky se slokami žalmů.

Do nitra mohyly procházíme kolem truchlící matky se zakrytou tváří a ženy s věncem a lipovou ratolestí. Vedle soch jsou čtyři oválné desky z červené žuly s nápisem – česky, rusky, francouzsky a německy: „*Památce 2. prosince 1805 v bitvě u Slavkova padlých vojáků ruských, francouzských a rakouských.*“ Nad vchodem do kaple je latinský citát z Bible: „*Interfecti mei resurgent.*“ - „*Moji zabítí zase vstanou.*“

Celý prostor uvnitř mohyly vyplňuje kaple. Uprostřed pod podlahou je hrobka 3 x 5 x 3 m, ve které jsou uloženy a stále ještě ukládány ostatky nalezených padlých. Na náhrobním

kameni je nápis: Pokoj – čest. Oltář kaple je z kararského mramoru, v pozadí je vlašská mozaika. Na pravé straně jsou mramorové desky s věnováním:“ *L.P. 1912 zřízeno – svobodné vlasti odevzdáno za jejího prvního presidenta T. G. Masaryka.*“ V rozích mohyly stojí sochy čtyř bohatýrů s francouzským, rakouským, ruským a moravským znakem na štítu. Podle modelů sochaře Vosmíka sochy vytvořila hořická kamenická škola z hořického pískovce. Kámen na stavbu byl použit z blízkého újezdského lomu. Stavbu Mohyly míru podle návrhu architekta Josefa Fanty provedla firma arch. V. Nekvasila. Památník byl dokončen roku 1912. Při něm bylo zřízeno muzeum nalezených válečných památek z roku 1805, hlavně z nálezů Aloise Procházky, ředitele školy v Blažovicích, pana Tomáše Ondráčka, hostinského z Velatic – blažovického rodáka z č. 16, pana Přibyslavského, řídícího učitele z Jiřikovic, Antonína Dvořáčka, historika a sběratele z Blažovic a samotného prof. Slováka.

Mohyla míru je památníkem, který připomíná jednu z největších bitev na našem území, která se zároveň velmi významně dotkla i světových dějin. Současně je trvalou vzpomínkou na padlé v této bitvě a zároveň důstojným místem jejich posledního odpočinku.

NÁLEZY Z BITVY

Projde-li některými místy v krajině armáda, zanechá po svém odchodu mnohé předměty, které se dají využít, vyhodit nebo uschovat na památku pro další pokolení.

Tak tomu bylo i u armád, které obsadily náš katastr a utkaly se zde v kruté bitvě 2. prosince 1805. po bitvě i po jejich následném odchodu zůstaly na polích i ve staveních osadníků mnohé zajímavé věci osobní potřeby, zbraně i části koňských postrojů. Mnohé z těchto památek byly uchovány z generace na generaci.

Když byla postavena Mohyla míru a při ní zbudováno menší muzeum, byly soustředěny nálezy právě sem. Některé zůstávají v držení rodin.

V letošním roce, kdy si připomínáme 200. výročí bitvy u Slavkova, je vhodné připomenout, že již při 100. výročí blažovičtí občané uspořádali zajímavou výstavku, která byla zaměřena především na nálezy ze slavkovské bitvy, prehistorie Blažovic a ovocnářství.

Hlavním organizátorem byl místní učitel pan *Alois Procházka*, který byl znalcem slavkovské bitvy. Vystavovány byly nejenom jeho nálezy, ale i nálezy našich občanů.

Prehistorii uspořádal pan Tomáš Ondráček, hostinský z Velatic (naš rodák).

Nálezům z bojiště věnoval pan učitel Alois Procházka knížku: *Památky z bitvy u Slavkova z roku 1805* (byla vydána nákladem učitelské jednoty „Komenský“ ve Slavkově u Brna). Autor publikace v ní píše o těchto nálezech z Blažovic:

1. Šavle nalezena při bourání zdi na domě p. Rozhona
2. Dvě koule zazděné ve štítu domu č. 19
3. Josef Žáček č. 49 vyoral na Tvarožensku dělovou kouli
4. Jindřich Putna – nález koule o průměru 9 cm, 2,6 kg
5. Vít Beneš – nález granátu, 1,25 kg váhy, síla stěny 1,2 c,
6. Mosazný rokokový křížek
7. Křížek ve tvaru trojlístku
8. Jar. Paulík z č. 13 – nález mosazného křížku v podobě vyznamenání
9. Jindřich Valtr č. 6 – nález obrázku Matky Boží
10. Koňské podkovy
11. Jindřich putna – nález vytěráku na čištění dělových hlavních na Tvarožensku
12. Knoflíky

Sbírky pana učitele Procházky jsou dnes převážně na Mohyle míru a ve slavkovském zámku.

To byla minulost, podívejme se nyní do doby nedávné a připomeňme si, že i dnes jsou ještě nacházeny zajímavé památky na bitvu.

V roce 1965 se do naší vesnice přistěhoval pan *Antonín Dvořáček*, rodák z Jiříkovice, který byl dlouholetým hospodářským správcem na dvoře Vladimírově u Sokolnic. Pole, která obhospodařoval, vydávala mnohdy svědectví o bitvě 2. prosince 1805. Napoleonská tematika jej zajímala od mládí. Měl na něj velký vliv jeho otec,

který byl členem Komitétu pro výstavby Mohyly míru a osobně se znal s profesorem Slovákem.

Pan Antonín Dvořáček jako důchodce chodíval na jaře nebo na podzim, když byla pole připravena k setí, téměř každodenně na Staré vinohrady a hledal památky na bitvu, protože právě zde probíhaly v den bitvy nelítostné boje gardových jezdeckých pluků ruských s gardovými jezdci Napoleonovými.

Pan Dvořáček neúnavně hledal a téměř nikdy nepřicházel domů s prázdnou. Je škoda, že každý rok nezapsal svoje nálezy.

Jen rok 1976 zachytil písemně a píše, že na ploše 3 ha našel třicet kusů předmětů pocházejících z bitvy. Bylo to 10 knoflíků ruských, francouzských a rakouských. Rakouské měly iniciály FI (František I.) a byly postrýbřené. Dále našel 12 křesadel k pistolím a různé železné předměty jako součásti uvidel, křížky, medailony, ikonku, koňské podkovy, kuličky atd.

Jak byla používána křesadla k pistolím a puškám? Staré střelné zbraně, pušky i pistole, se nabíjely zepředu („předovky“). K výstřelu bylo zapotřebí křesací kamínek, který úderem na přizpůsobenou ocílku kohoutku vznítí střelný prach na pánvičce, která byla spojena z hlavní pušky.

První křesadlové pistole na světě použila francouzská jízda v roce 1635, další pak opět francouzská jízda r. 1734.

Nachází se dvojí druh křesadel. K puškám byly o rozměrech 3x2,7 cm, obvykle obdélníkové a druhé menší (0,8 – 1 cm) k pistolím jezdeckým. Podle opotřebení měly tvar elipsovité, půlměsíčkový, čtvercový. Jako materiál byl použit rohovec, pazourek, křemen. Ve Francii byly lomy na pazourek a jeho zpracováním se živily celé rodiny. U nás se křesadla vyráběla na Slovácku a Valašsku.

Pan Dvořáček se domníval na základě nálezů z bojiště, že francouzská armáda měla jednotně zavedena křesadla pazourková. V ruské a rakouské armádě měli rohovcové. Pazourková křesadla u těchto dvou armád měly jen elitní pluky. Úspěch francouzských palných zbraní u Slavkova byl v tom, že měly křesadla pazourková, rohovec je měkký.

Ruský voják říkal: „Kulka durak, štyk moloděc“ (Kulka hloupá, bodák chlapík). To svědčí o tom, že střelba byla málo účinná, především za sychravých deštivých dnů. Ztráty spojenců ve slavkovské bitvě, mimo jiné příčiny, tomu nasvědčují.

Nálezy dělostřeleckých nábojů bývají časté. Zpravidla jsou to:

1. Granáty – představuje je dutá železná koule s otvorem, naplněná střelným prachem. Při výstřelu se trhala nad vojskem.
2. Dělové koule – mívaly různý průměr a po výstřelu zůstaly celé
3. Kartáče – koule naplněné kuličkami, kartáče se po výstřelu trhaly a kuličky usmrcovaly.

Úlomky granátů i kuličky se nacházejí na našich polích dodnes.

Poslední nález dělové koule je z roku 1994. Tehdy pan Zdeněk Paulík č. 13 při orbě narazil pluhem na Padělcích na něco nezvyklého. V první chvíli se domníval, že jde o kámen. Kde by se však v těchto místech vzal? Byl nucen vystoupit z traktoru a podívat se, co se přihodilo. Pluh totiž nechtěl orat. Při bližším ohledání zjistil, že má ohnutou radlici a příčinou je jakási železná koule. Vzal ji domů a přizval pana Václava Konečného č. 50, který se zajímal o archeologii a napoleonskou tematiku. Ten byl nadšen, protože zjistil, že jde o francouzskou šrapnelovou dělovou kouli, krásně zachovanou, ze železa. S největší pravděpodobností vystřelenou francouzským dělem 2. prosince 1805. Koule asi nikoho nezasáhla, neroztrhla se a přečkala v zemi téměř dvě stě let. Váží 9 kg. Nosnost tehdejších děl byla 600–1200 metrů.

PŘÍLOHY

Napoleon na obraze od malíře Vacátka

NAPOLEON BONAPARTE – CÍSAŘ FRANCOUZSKÝ

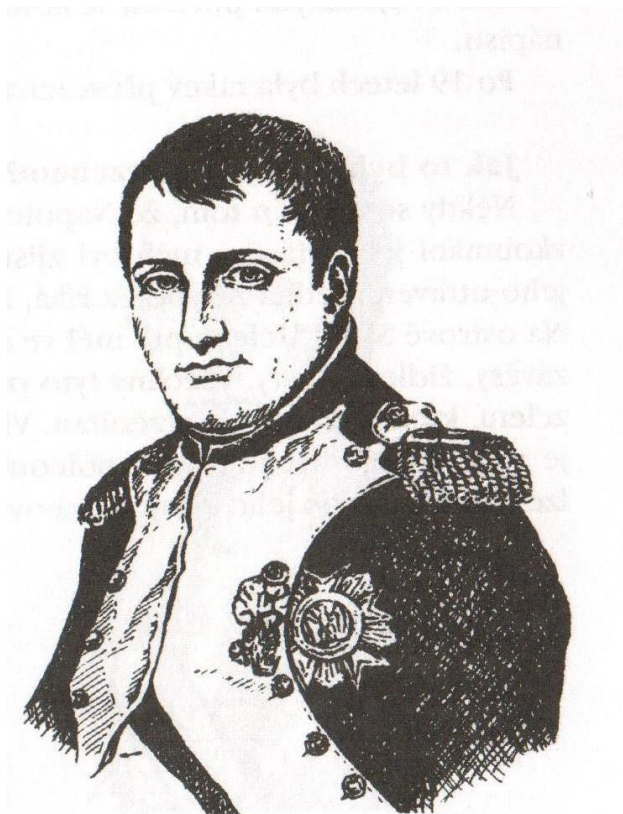
Napoleon Bonaparte se narodil 15. srpna 1769 v Ajacciu na Korsice v italské rodině tamního advokáta. Byl druhý z osmi dětí.

V letech 1777-1785 studoval na různých vojenských školách a stal se důstojníkem dělostřelectva. Byl talentovaný a cílevědomý, a proto v roce 1793 měl již hodnost brigádního generála. V roce 1795 po potlačení povstání royalistů se stal velícím generálem armády.

O rok později se oženil s Josefínou Beauharnais.

V roce 1799 byl Napoleon zvolen prvním konzulem. V roce 1802 se stal doživotním konzulem a 2. prosince 1804 byl korunován na císaře. Dobýval jedno vítězství za druhým. Snad nejskvělejší bylo u Slavkova. V roce 1809 se s Josefínou rozvedl a v roce 1810 se oženil s Marií Luisou, dcerou Františka I., císaře rakouského. Dne 20. března 1811 se jim narodil syn Napoleon II., pozdější vévoda Zákupský.

V roce 1812, po ústupu od Moskvy, přišel téměř o celou armádu. Po porážce u Lipska 1814 abdikoval pod tlakem spojenců a byl odvezen do vyhnanství na ostrov Elbu. Dne 1. března příštího roku se vrátil z vyhnanství, ale již 18. června 1815 dochází k bitvě u Waterloo, kterou prohrál a byl vypovězen na ostrov Svatá Helena. Tam bydlel v polorozbořeném domě v nezdravém podnebí. Vyhnanství s ním sdílelo 7 osob družiny a 12 sluhů. Lékaře s sebou neměl. Napoleon o sobě vyprávěl, že je pevného zdraví, že je silný a všechny strasti, které na něj čekaly, chtěl vydržet. Ve skutečnosti moc zdravý nebyl. Od roku 1802 trpěl bolestmi břicha a trávícími poruchami.

Jeho nemoc se prudce zhoršovala a 5. května 1821 Napoleon ve svých 56 letech umírá. Oficiálně stanovená příčina smrti byla rakovina žaludku. Pohřeb s vojenskými poctami se konal 8. května, hrobka byla zazděna bez nápisu.

Po 19 letech byla rakev převezena do Paříže a uložena do Invalidovny.

Jak to bylo s otravou arzenem?

Někdy se mluví o tom, že Napoleon byl otráven arzenikem, neboť prý při zkoumání jeho vlasů v nich byl zjištěn arzen. To ale nemusí být důkaz jeho otrávení. Jedna z hypotéz říká, že Napoleon měl rád zelenou barvu. Na ostrově Svaté Heleny prý měl ve své ložnici všechno zelené; koberce, závěsy, židle, tapety. Všechny tyto předměty byly barveny svinibrodskou zelení, která obsahovala arzenitan. Vlivem vlhka a plísní se arzen uvolňuje a člověk jej vdechuje. V Napoleonově obydlí bylo vlhko a plíseň. I tak lze vysvětlit, proč jeho vlasy obsahovaly arzen.

FRANTIŠEK I. – CÍSAŘ RAKOOUŠKÝ

Narodil se 12. února 1768 jako syn Leopolda II. krále rakousko-uherského. Jeho matkou byla Marie Luisa Španělská. Nastoupil na trůn v roce 1792 jako král rakouských zemí, ale byl současně i císařem Svaté říše římské. V roce 1804 byla Svatá říše římská národa německého zcela formálním státním útvarem a spěla k zániku. František II. je označení císaře Svaté říše římské. V předtuše jejího zániku přijal František II. 11. 8. 1804 netradiční titul císaře rakouského. A nové označení František I. V roce 1806 se Říše římská definitivně rozpadla a jeho titul František II. zanikl.

Velká část vlády Františka I. byla naplněna válkami s revoluční Francií, posléze s císařem Napoleonem.

V roce 1793 vypukla tzv. 1. koaliční válka s Francií. Ukončena byla mírem podepsaným v Campo Formio v roce 1797. Roku 1799-1801 vypukla další válka s Francií, ta byla ukončena mírem podepsaným v Lunéville roku 1801. Rakousko vždy přišlo o některou část svého území. Roku 1805 vznikla třetí válka s Francií, a to už vystupoval Napoleon jako císař. Rakousko bylo se svým ruským spojencem opět poraženo a v témž roce byl válečný konflikt ukončen mírem podepsaným v Bratislavě.

Tuto válku si František I. nepřál. Země byla předešlými boji vyčerpaná a rakouská měna byla na pokraji zhroutil. Když přišla nabídka od ruského cara Alexandra I., aby Rakousko vstoupilo do protinapoleonské koalice, František I. odmítl. Podporoval koncepci ministra zahraničí Cobenzla, který doporučoval neutralitu Rakouska. Cobenzl viděl v Napoleonovi státníka, který chce zastavit revoluci v Evropě a nastolit mírumilovné státy.

Proto chtěl s Francií spolupracovat. Ve Vídni ale byla silná válečná klika, pod jejímž tlakem Rakousko s Ruskem šlo do války v roce 1805.

Po ukončení této války bylo Rakousko přinuceno stát se spojencem Francie. Po neúspěšném tažení Napoleona do Ruska v roce 1812 se opět od Francie odklonilo a roku 1813 utvořili Rusko, Prusko, Rakousko a Anglie koalici a ta porazila Napoleona roku 1814 u Lipska. V bitvě u Lipska byl vrchním velitelem spojeneckých vojsk český pán kníže Schwarzenberg. Bitevní plán vypracoval maršál Radecký.

František I. se také účastnil bitvy u Waterloo. Po těchto válkách byl v rakouské monarchii upevněn absolutismus, jehož představitel byl kancléř Metternich.

František I. byl čtyřikrát ženatý. Jen z druhého manželství s Marií Terezií Sicilskou měl 12 dětí. Mezi nimi syna nástupce – Ferdinanda a dceru Marii Luisu – druhou manželku Napoleona Bonaparta. František I. zemřel roku 1835.

ALEXANDR I. – CAR RUSKÝ

Narodil se 23. 12. 1777 c Sankt Peterburku jako syn cara Pavla I. a Sofie Württemberské. Jeho babičkou byla carevna Kateřina II.

Na carský trůn usedl v březnu roku 1801 po palácovém převratu, při němž byl zavražděn jeho otec car Pavel I. Se spiklenci spolupracovali i britští diplomaté. Car Pavel I. byl despotický vládce a sympatizoval s francouzskou vládou, a právě toho se Anglie velmi obávala.

Mladý car Alexandr I. byl velmi vzdělaný, velký vliv na něj měl osvícenský myslitel švýcarského původu Lacart. Car byl důvěřivý, duchaplný, nenuceného vystupování. Byl také hezký. Pro všechny tyto vlastnosti se stal brzy miláčkem Petrohradu.

V bitvě u Slavkova mu bylo 28 let. Při svém nástupu na trůn odsunul do pozadí starou gardu rádců a obklopil se mladými lidmi podobného smýšlení jako měl on. Jen generál Kutuzov, díky své dlouhé službě v armádě a pro své zásluhy, byl ponechán jako velitel jedné z armád.

V roce 1805 vstoupil Alexandr I. do řad protinapoleonské koalice a k těmto přemlouval i Rakousko. Tehdejší císař František I. nejdříve odmítal nabídku, ale nakonec pod tíhou nových okolností se ke koalici připojil.

Alexandr I. vedl války s napoleonskou Francií v letech 1805-1807, 1812-1814 a ještě v roce 1815.

Největším jeho vítězstvím bylo, když spolu s generálem Kutuzovem v roce 1812 zničil během půl roku půlmilionovou Napoleonovu armádu, která v červnu 1812 napadla Rusko.

Účastnil se i bitvy u Lipska, kde byl Napoleon poražen a posléze poslán na ostrov Elbu. Rovněž byl přítomen úplné porážce Napoleona u Waterloo. Mimo války s Napoleonem bojoval s Rakouskem, Švédskem, Persií a Osmanskou říší.

Při nástupu na trůn chtěl ruskou společnost zmodernizovat, ale svojí nerozhodností se mu nepodařilo vnést do ruského samoděržaví nové prvky.

Oženil se s Luisou Marií Augustou, princeznou Bádenskou a měl s ní dvě děti, které zemřely v dětském věku. Car Alexandr I. umírá 1. prosince 1825 v Taganrogu.

PAVEL ŠTĚPÁNEK – BLAŽOVICKÝ KRONIKÁŘ

Narodil se 20. února 1890 jako prvorozené dítě Pavla Štěpánka, rolníka v Blažovicích č. 18. Jako nejstarší z devíti sourozenců pomáhal při práci na poli, ale jeho velkou láskou byly knihy. Proto rodiče rozhodli, že půjde studovat. V září roku 1901 nastupuje na tehdejší I. české klasické gymnasium v Brně. Po ukončení 4. ročníku odchází na hospodářskou školu v Přerově, kterou absolvoval s výborným prospěchem.

V roce 1909 nastoupil jako hospodářský úředník na velkostatek hraběte Leopolda Šternberka v Týništi nad Orlicí. Za rok přešel do služeb hraběte Mitrovského do Sokolnic.

V roce 1914 je povolán do armády a odveden na frontu. V roce 1918 se vrací domů a po válce nastoupil znovu na sokolnický statek.

V roce 1921 je jmenován správcem zimní hospodářské školy v Tršicích na Hané. Tam byl zvolen jednatelem moravského chmelařského spolku, a stal se tak zakladatelem chmelařství v této oblasti. V roce 1932 byl ustanoven ředitelem zemědělské školy v Holešově, ve které zůstal až do odchodu do důchodu.

V roce 1851 se přestěhoval zpět do Blažovic, kde měl postaven domek č. 11. Pro dobrou znalost historie našeho kraje byl požádán, aby vedl kroniku obce. Znalost němčiny a klasických jazyků, tj. řečtiny a latiny, mu umožnila studium archivů, cizojazyčných knih a matrik.

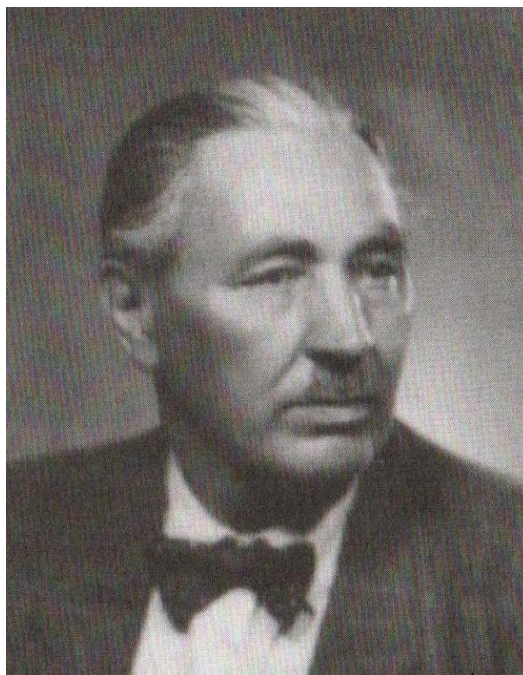
Ve dvou knihách obecní kroniky zachytil vývoj obce od jejího založení do dnešní doby. Svojí prací na kronice odvedl obrovský kus práce, ke které potřeboval stovky hodin studia, musel překonávat veliké potíže, které přinesla nemoc a věk. Podařilo se mu veliké dílo, za které jsme mu vděční. Čerpáme z jeho poznatků, moudrosti a můžeme snad doufat, že i další generace neztratí zájem o to, jak se u nás v Blažovicích žilo a žije.

Pan Pavel Štěpánek zemřel náhle 1. 3. 1970 a je pohřben na blažovickém hřbitově v rodinné hrobce.

RUDOLF PAULÍK

Pan Rudolf Paulík se narodil 21. dubna 1899 v Blažovicích. Již na měšťanské škole ve Šlapanicích se projevilo jeho malířské nadání. Po ukončení povinné školní docházky začal studovat na učitelském ústavu v Brně. Nedokončil jej, poněvadž musel v průběhu I. světové války narukovat do armády a brzy byl odveden na frontu.

Po válce se ujal malého hospodářství, ale neustále jej přitahovala výtvarná tvorba. Doplnil si malířské vzdělání a věnoval se mu po celý další život.

Spolupracoval s naším kronikářem p. Pavlem Štěpánkem a naši kroniku obohatil krásnými kresbami starých domů i obrázky ze života v dřívějších dobách.

Jeho zásluhou je, že jsou zachyceny mnohé domy v naší obci ještě před různými úpravami v původní podobě. Namaloval také křížové cesty pro několik kostelů.

Byl to malíř se smyslem pro detail, krásu a barevné odstíny. Naše kronika má díky jeho umění velkou hodnotu. Zemřel 4. června 1984.

ANTONÍN DVOŘÁČEK – SBĚRATEL A ZNALEC NAPOLEONSKÉ PROBLEMATIKY

Narodil se 23. června 1901 jako druhorozený z deseti dětí Jaroslava Dvořáčka, hostinského v Jiříkovicích č. 1. Poněvadž k hospodě patřilo i 12 ha polí, od mládí pomáhal v hospodářství. Oblíbil si zemědělství, a to se stalo jeho životním povoláním. Vystudoval zemskou hospodářskou školu v Přerově a po maturitě se stal adjunktem na statku ve Šlapanicích. V polovině dvacátých let minulého století byl ustanoven hospodářským správcem na dvoře Vladimírově u Sokolnic. Tam zůstal až do odchodu do důchodu v roce 1963.

Byl pokrokovým hospodářem s vynikajícími výsledky. Jeho láskou byli koně. A koně nejenom z hlediska zemědělského, ale i uměleckého. Protože měl umělecké nadání, kreslil je v klidu i pohybu, při práci i boji.

Přátelil se s významnými umělci, jako byli Max Švabinský, Vojtěch Kotrba, Vojtěch Sedláček, Karel Svolinský a Ludvík Vacátko.

Láska ke koním jej přivedla i k historii vojenství, a především k bitvě u Slavkova. Postupně se vypracoval ve znalce archeologie našeho kraje a nelze se proto divit, že se stal také sběratelem památek na bitvu u Slavkova.

Rodinné přátelství jej pojilo i s kronikářem Pavlem Štěpánkem. Mnohá kapitola naší kroniky vznikla při besedách těchto dvou mužů, pro něž bylo poznávání historie projevem vlastenectví a lásky k rodnému kraji i dějinám našeho národa. Pan Antonín Dvořáček zemřel 23. února 1981 a je pohřben na místním hřbitově.

PAMĚTNÍ DESKY VE ZVONICI

Plukovník Castex

Velkokníže Konstantin (bratr cara Alexandra) s gardou stál na výšině mezi Holubicemi a Blažovicemi. Poněvadž nedostal žádné rozkazy, přesunul do Blažovic gardový myslivecký prapor pod vedením hraběte de Sain-Pries s děly. Pak ještě posílil formaci praporem Semenovského pluku. Sotva se pěchota v Blažovicích opevnila, přišel do její blízkosti francouzský 13. lehký pluk pod vedením plukovníka Castexe. Roty vnikly do Blažovic, ale Rusové silně zaútočili a smetli první řady puškami a kartáči. Sám Castex padl kulkou, která zasáhla čelo. Francouzi chvíli váhali, ale přicházeli noví pěšáci podporovaní dělostřelectvem generála Massela, které poslal princ Murat, odřízli ústup prchajícím a bojovalo se na bajonety. Rusové se dali ve zmatku na ústup. Bylo zajato 300 mužů a pět děl. Velkokníže Konstantin dostal rozkaz, aby se dostavil ke Starým vinohradům, kde se situace stala nepříznivou pro ruské pluky.

Plukovník Pierre Morland

Zatímco bitva o obec a na sever od ní až k osadě Kruh končila porážkou a ústupem spojenců, jižně od Blažovic na Starých vinohradech ještě nebylo rozhodnuto.

Návrší bylo obsazeno divizí Vandammovou a Soultovými sbory. Trvalo však stále nebezpečí, že spojenci zaútočí a připraví je o vítězství.

Car Alexandr si byl vědom této možnosti a přivolal písemným rozkazem velkoknížete Konstantina na pomoc rozprášeným kolonám Kolowratovým. Konstantinovo gardové vojsko postupovalo tak, že před gardové jezdectvo a granátníky se postavily tři gardové pluky; v první linii Semenovský a Preobraženský, v druhé prapor Ismajlovský. Na výšinách nad Křenovicemi zaujali výhodné postavení dělostřelci. Ruské gardové jezdectvo zaútočilo v plné síle a Vandammovi vojáci utíkali ve zmatku z bojiště. Zatahali se až před císařem Napoleonem, který sem přijel na obhlídku. Napoleon dal rozkaz k nasazení jízdy své osobní gardy. Na levou stranu se seřadily dvě eskadrony jízdních myslivců pod vedením plukovníka Morlanda. Dále byli nasazeni jízdní granátníci a další jízdní myslivci, dělostřelectvo a vojska v záloze.

Plukovník Morland měl proti sobě Semenovský pluk, který francouzskou střelbou dosti prořídil. Plukovník Morland i jeho vojáci vnikli do řad Semenovců, tam byli sevřeni a probodáni bodáky. Tento pluk měl na Starých vinohradech největší ztráty.

Napoleon chtěl plukovníka Morlanda za jeho statečnost pohřbít v pařížské Invalidovně, ale vlivem dalších událostí se tak nikdy nestalo.

Příběhy francouzských plukovníků jsme převzali z knihy Dušana Uhlíře Slunce nad Slavkovem.

ZÁVĚREČNÉ SLOVO

Širší znalost konkrétních historických souvislostí a událostí umožňuje činit závěry, případně nacházet analogie.

Bitva u Slavkova – pro naše předky bolestná a tragická – uvedla jméno naší obce, zejména prostor Staré vinohrady spolu s jinými názvy okolních vesnic a míst, do novodobé historie, bohužel především válečné.

Přesto je důležitým milníkem. Jestliže se bitvou ještě i po dvou stech letech zabýváme, znovu si připomínáme souvislosti, průběh i dopady, do jisté míry se zabýváme tehdejší Evropou. Tím si přirozeně rozšiřujeme téměř o celé jedno století naši společnou historickou paměť. Vážme si toho!

POUŽITÁ LITERATURA

Bankl Hans: Život a smrt slavných

Blažovická kronika: kniha č. 3

Kaláb Emil: Bitva tří císařů (Bitva u Slavkova r. 1805). Odehnal, Brno 1928

Psal se rok 1805. Okresní muzeum Brno – venkov

Sborník Napoleon. Československá napoleonská společnost Slavkov/Austerlitz, Brno 1995

Slovák Alois: Bitva u Slavkova

Společnost pedagogického muzea v Brně: Svazek 11 - Krajem Mohyly míru – na bojišti slavkovském

Uhlíř Dušan: Slunce nad Slavkovem. Akcent, Třebíč

BLAŽOVICE
A BITVA U SLAVKOVA

Sestavil redakční tým ve složení:

Marta Kalábová, Ing. Jan Kašpařík, Vladimír Kuklínek, Ing. Jiří Nohel, Luboš
Švábenský, Radmila Tužínová, Ing. Hana Vojtová

Obálka: foto Pavel Drinka

Grafické zpracování Luboš Švábenský

Vydala Obec Blažovice k příležitosti 200. výročí bitvy u Slavkova

Vytiskla tiskárna Voštěp, spol. s r.o.